

Sociální zabezpečení se zaměřením na důchodové pojištění

Bakalářská práce

Vedoucí práce:

JUDr. Jana Mervartová

Hana Vrtíková

Brno 2017

Poděkování

Touto cestou bych ráda poděkovala vedoucí mé bakalářské práce paní JUDr. Janě Mervartové za cenné a odborné rady a připomínky, které mi pomohly při zpracování této práce. Ráda bych také poděkovala rodině a přátelům za jejich podporu.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto práci: **Sociální zabezpečení se zaměřením na důchodové pojištění** vypracovala samostatně a veškeré použité prameny a informace jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů a v souladu s platnou *Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací*.

Jsem si vědoma, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity o tom, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Brně dne 4. 1. 2017

Abstract

Vrtíková, H. Social security with focus on pension insurance. Bachelor thesis. Brno: Mendel University, 2017.

This bachelor thesis deals with the definition of the term social security with focus on pension insurance.

The thesis is divided into two parts: literary review and practical part. Social security with its current legislation and basic terms are described in literary review.

Practical part describes request for a disability pension, also shows calculation of disability pension and evolution of disability pension in selected region at particular period.

Keywords

Social security, social insurance, pension insurance, disability pension, assessment service.

Abstrakt

Vrtíková, H. Sociální zabezpečení se zaměřením na důchodové pojištění. Bakalářská práce. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2017.

Bakalářská práce se zabývá vymezením sociálního zabezpečení s bližším zaměřením na důchodové pojištění.

Práce je členěna na dvě části: literární přehled a praktickou část. Sociální zabezpečení s aktuálním řešením a základní pojmy důchodového pojištění jsou řešeny v literární části.

Praktická část popisuje řízení o přiznání invalidního důchodu, ukazuje výpočet invalidního důchodu ve všech třech stupních a nabízí vývoj invalidního důchodu ve vybraném regionu za určité období.

Klíčová slova

Sociální zabezpečení, systém sociálního pojištění, důchodové pojištění, invalidní důchod, posudková služba.

Obsah

Úvod a cíl práce	10
1.1 Úvod.....	10
1.2 Cíl práce.....	10
2 Metodika	11
3 Teoretická část	12
3.1 Sociální zabezpečení	12
3.2 Pojmy sociálního zabezpečení.....	12
3.2.1 Právo sociálního zabezpečení	12
3.2.2 Objekt sociálního zabezpečení.....	13
3.2.3 Subjekt sociálního zabezpečení.....	14
3.2.4 Sociální událost	14
3.2.5 Sociální systém.....	15
3.3 Principy sociálního zabezpečení	15
3.3.1 Princip ekvivalence	16
3.3.2 Princip participace.....	16
3.3.3 Princip sociální solidarity	16
3.3.4 Princip sociální spravedlnosti.....	16
3.3.5 Princip subsidiarity	17
3.4 Organizace a řízení sociálního zabezpečení.....	17
3.5 Financování sociálního zabezpečení.....	17
3.5.1 Průběžné financování.....	18
3.5.2 Fondové financování.....	19
3.6 Obsah sociálního zabezpečení.....	19
3.6.1 Systém sociálního pojištění.....	19
3.6.2 Státní sociální podpora	21
3.6.3 Systém sociální pomoci.....	22
3.7 Důchodové pojištění.....	23
3.7.1 Základní pojmy důchodového pojištění	24

3.7.2	Starobní důchod.....	26
3.7.3	Vdovský a vdovecký důchod.....	27
3.7.4	Sirotčí důchod.....	28
3.7.5	Invalidní důchod.....	28
3.7.6	Souběh nároků na důchody.....	32
3.7.7	Změny v důchodovém pojištění.....	32
3.7.8	Valorizace důchodů	33
3.7.9	Doplňkové penzijní spoření	34
3.7.10	Odborná komise pro důchodovou reformu	35
4	Praktická část	36
4.1	Řízení o přiznání invalidního důchodu.....	36
4.2	Výpočet důchodu ve všech stupních invalidity.....	37
4.3	Vývoj invalidních důchodů	40
5	Diskuze	45
6	Závěr	48
7	Literatura	49
7.1	Knižní publikace	49
7.2	Elektronické zdroje	49
7.3	Právní předpisy.....	51
A	Tabulka důchodového věku osob narozených v letech 1936 až 1977	54
B	Oznámení o valorizaci důchodů	56
C	Posudek o invaliditě	58
D	Rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení	62
E	Tabulky údajů o invalidním důchodu	64

Seznam obrázků

Obr. 1	Schéma rozdělení sociálního zabezpečení	23
Obr. 2	ČSSZ – Valorizace důchodu v roce 2014	56
Obr. 3	ČSSZ – Valorizace důchodu v roce 2015	57
Obr. 4	Posudek o invaliditě z roku 2014 – část 1.	58
Obr. 5	Posudek o invaliditě z roku 2014 – část 2.	59
Obr. 6	Posudek o invaliditě z roku 2015 – část 1.	60
Obr. 7	Posudek o invaliditě z roku 2015 – část 2.	61
Obr. 8	Rozhodnutí ČSSZ o přiznání ID – část 1.	62
Obr. 9	Rozhodnutí ČSSZ o přiznání ID – část 2.	63

Seznam tabulek a grafů

Tab. 1	Přehled účastí na pojištění	21
Tab. 2	Přepočít koeficientu při změně stupně invalidního důchodu	31
Tab. 3	Počet důchodců v České republice	31
Tab. 4	Tabulka stupňů invalidních důchodů 2013 – 2015 v JMK	41
Tab. 5	Tabulka stupňů invalidních důchodů 2013 – 2015 v okrese Vyškov	42
Tab. 6	Údaje o průměrné výši částek invalidních důchodů obou pohlaví 2013 – 2015 v JMK	43
Tab. 7	Údaje o průměrné výši invalidních důchodů obou pohlaví 2013 – 2015 v okrese Vyškov	43
Tab. 8	Tabulka důchodového věku osob narozených v letech 1936 až 1977	54
Graf 1	Vymezení počtu důchodců v ČR k 31. 12. 2015	31
Graf 2	Vývoj stupňů invalidních důchodů 2013 – 2015 v JMK	41
Graf 3	Vývoj stupňů invalidních důchodů 2013 – 2015 v okrese Vyškov	42

Seznam zkratk

ID	Invalidní důchod
JMK	Jihomoravský kraj
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
ČSSZ	Česká správa sociálního zabezpečení
OSSZ	Okresní správa sociálního zabezpečení
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
OVZ	Osobní vyměřovací základ
SP	Sociální pojištění
ZP	Zdravotní pojištění
ZDP	Zákon o důchodovém pojištění

Úvod a cíl práce

1.1 Úvod

Pro svou bakalářskou práci jsem si vybrala téma „Sociální zabezpečení se zaměřením na důchodové pojištění“. Sociální zabezpečení je nejrozsáhlejším systémem sociální politiky. Česká republika každoročně získává nejvyšší příjmy z pojistného na sociální zabezpečení. Ze státního rozpočtu, kam putují příjmy z pojistného na sociální zabezpečení, se však odvádí velký podíl na důchodové pojištění.

Se systémem důchodového pojištění mám osobní zkušenost. Sama jsem poživatelkou třetího stupně invalidity, proto je mi téma této bakalářské práce blízké. Každý z nás se může ve svém životě setkat s nepříznivou sociální událostí, která bude vést k tomu, že sám bude potřebovat pomoci. A pokud si nezvládne pomoci sám, případně mu nepomůže rodina, je tu pro něj sociální zabezpečení, které mu s přispěním svých nástrojů poskytne sociální ochranu, případně mu pomůže předejít oné nepříznivé situaci.

V této bakalářské práci se setkáme jak s obecným pojetím sociálního zabezpečení, tak se zaměříme na důchodové pojištění. Existuje několik druhů důchodů, kterým předchází jistá sociální událost. Například u invalidního důchodu je touto sociální událostí dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav. U starobního důchodu předpokládáme, že onou sociální událostí je stáří jedince. Víme, kdy se staneme starobními důchodci, nevíme však, zda daná situace nastane.

Důchodové pojištění jako takové prošlo již několika novelizacemi, k těm největším patří tzv. malá a velká důchodová reforma. O těch nejzásadnějších změnách se dočteme v následujícím textu, především v kapitole *Změny v důchodovém pojištění*.

1.2 Cíl práce

Hlavním cílem této bakalářské práce je aplikace platných právních předpisů na řešený případ přiznání invalidního důchodu. V tomto cíli se budu především opírat o vlastní přiznání invalidního důchodu. Popíšu průběh přiznání invalidního důchodu a vypočítám výši invalidního důchodu ve všech stupních invalidity.

Dílním cílem se jeví vyhodnocení aktuálních změn v zákoně o důchodovém pojištění. V diskuzi poukážu na problémy v řešené oblasti, provedu ekonomické vyhodnocení zkoumané problematiky a vyvodím příslušné závěry. Zhodnotím průběh řešených poznatků a shrnu nejdůležitější poznatky.

2 Metodika

Bakalářská práce bude rozdělena na dvě části: na teoretickou část a praktickou část. V teoretické části bude popsáno sociální zabezpečení, uvedeny základní pojmy sociálního zabezpečení, jeho principy, organizace a řízení, financování a obsah sociálního zabezpečení. Další kapitolou se jeví důchodové pojištění, které se pokládá za nejdůležitější část sociálního zabezpečení. Ke zpracování teoretické části bude využito poznatků z odborné literatury, jak z knižních publikací, tak elektronických zdrojů, dále bude čerpáno ze zákonů, převážně z následujících:

- ze zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů
- ze zákona č. 589/1991 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů
- ze zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

Praktická část bude obsahovat řízení o přiznání invalidního důchodu, budou provedeny výpočty výše tří stupňů invalidních důchodů. Zde bude ke zpracování využito stránek České správy sociálního zabezpečení, zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, a odborné literatury. Vývoj invalidních důchodů za poslední tři roky bude zjištěn pomocí informací uvedených na webových stránkách České správy sociálního zabezpečení a na webových stránkách Českého statistického úřadu. Bude využito grafů a tabulek k porovnání zjištěných hodnot.

3 Teoretická část

3.1 Sociální zabezpečení

Vzniku pojmu sociální zabezpečení předcházela forma chudinské péče poskytovaná vrchností, případně církví. Moderně organizované sociální zabezpečení vzniká díky německému kancléři Bismarckovi v druhé polovině 19. století. S českým termínem sociální zabezpečení se setkáváme až v roce 1919, kdy tento pojem vznikl v tehdejšímu sovětském Rusku a termín se využíval k označení systému sociálních dávek, které byly vypláceny všem zaměstnancům a byly hrazeny ze státního rozpočtu (Tröster, 2013). Pojem zabezpečení tedy podle Chvátalové (2012) vychází z ruského *obespečenie*. Čevela se ve své publikaci z roku 2015 zmiňuje o tom, že termín byl poprvé použit až v roce 1964. Takto měl být nazván zákon, který měl zajistit sociální bezpečnost pro občana, kterého postihla sociální událost.

V Evropě se častěji využívá termínu sociální bezpečnost. Kořeny tohoto pojmu sahají až do roku 1826 a vznikl při reformách v Mexiku. Dnes se takto označuje v anglicky (*social security*), španělsky (*seguridad social*), francouzsky (*securité sociale*) a německy (*Sozialsicherheit*) mluvících zemích soubor sociálních dávek, na které má občan nárok, pokud splní dané podmínky (Veselý, 2013).

Sociální zabezpečení vychází ze sociální politiky státu, kterou chápeme jako „*soustavné a cílevědomé úsilí o změnu nebo udržení a fungování sociálního systému*“ (Kahoun, 2013, s. 23). Ačkoliv je podle Veselého (2013) pojem sociální zabezpečení dostatečně známý, v odborné literatuře neexistuje přesné vymezení a definování tohoto pojmu. O jistou specifikaci se pokusil Čevela (2015) a označil sociální zabezpečení za „*soubor institucí, zařízení a opatření, jejichž prostřednictvím se zabezpečují občané pro případ sociálních rizik*“ (Čevela, 2015, s. 103).

3.2 Pojmy sociálního zabezpečení

3.2.1 Právo sociálního zabezpečení

Tröster (2013) uvádí, že se právo sociálního zabezpečení objevilo v historickém kontextu ve chvíli, kdy stát již nezvládal plně chránit občany před sociálními událostmi a donutil lidi, aby se sami postarali o prostředky nutné k zajištění se před budoucí možnou nepříznivou situací. Veselý uvádí na straně 16 ve své publikaci

z roku 2013, že právo sociálního zabezpečení je jedním z hlavních nástrojů sociální politiky a lze ho definovat jako „soubor právních norem, jejichž účelem je předcházet možným rizikům, odstraňovat nepříznivé následky sociálních událostí a vytvářet příznivé podmínky pro sociální začlenění člověka“. Chvátalová (2012) využívá pro pojmenování práva sociálního zabezpečení poněkud širší pojem, a to sociální právo. Podle ní se v sociálním právu vychází z práv jedinců či skupin obyvatel. S tímto názorem se autoři ztotožňují a Kahoun (2013) dodává, že je potřeba jistá nadřazenost státu, aby byl zajištěn veřejný zájem a při vykonávání práva nebyl nikdo diskriminován ani upřednostňován.

Velkého boomu se právo sociálního zabezpečení dočkalo ve 20. století. Vznikly úmluvy Mezinárodní organizace práce. Za výchozí úmluvy můžeme považovat následující:

- úmluva číslo 102 o sociálním zabezpečení (minimální standardy) z roku 1952
- úmluva číslo 118 o rovnosti zacházení (sociální zabezpečení) z roku 1962

Byly také vypracovány úmluvy pro jednotlivá odvětví sociálního zabezpečení. Z výčtu uvedeného v publikaci Tröster (2013) vyberu tu, týkající se starobního, invalidního a pozůstalostního pojištění (zabezpečení). Jedná se o úmluvy č. 35 až 40 z roku 1933, úmluva č. 48 z roku 1935 a č. 138 z roku 1967. Zajímavostí může být, že z úmluvy č. 102 pak vycházel Evropský zákoník sociálního zabezpečení, který nabyl účinnosti v roce 1968 (Veselý, 2013). Evropský zákoník ratifikovala Česká republika v září roku 2000.

3.2.2 Objekt sociálního zabezpečení

Objektem se rozumí jak jednotlivec, tak skupiny obyvatel, případně všichni obyvatelé dané země. Podle Krebse (2015, s. 49) jsou objekty právě ti, jimž je sociální politika „určena a na něž je orientována“. Skupiny obyvatel zde dělíme podle různých kritérií: podle věku, pohlaví, ekonomické aktivity, vzdělání apod. Kahoun (2013) vidí definici tohoto pojmu jinde. Podle něj se objektem označuje právní jednání subjektů, a to buď prostřednictvím hmotněprávních úkonů, či těch procesních. Tyto úkony by měly vést ke splnění podmínek pro nárok na dávku a také pro její výplatu.

3.2.3 Subjekt sociálního zabezpečení

Subjekty sociálního zabezpečení se částečně překrývají se subjekty sociální politiky. Subjektem se může stát kdokoliv, kdo je ochotný a má předpoklady vykonávat určitou sociální činnost. Nepochybně největším a nejčastějším rozdělením je dělení na **stát** a **občany** (Veselý, 2013).

K subjektům podle Krebse (2015) bychom zařadili především:

- *stát a jeho orgány*: z nejdůležitějších orgánů Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo financí; dále pak Česká správa sociálního zabezpečení, okresní správy sociálního zabezpečení, úřady práce
- *zaměstnavatelé*: zabezpečují opatření stanovená státem jako evidence dob zaměstnání a výdělků svých zaměstnanců, odvádí pojistné za své zaměstnance (Veselý, 2013). Zaměstnavatelem se rozumí jak fyzická osoba – jedinec, tak právnická osoba – např. firma
- *zaměstnavatelské a odborové orgány*
- *regiony, obce*
- *občanské organizace*
- *círky*
- *občané*: občan může být subjektem, pokud má práva a povinnosti. Způsobilost k právu a povinnostem mu vzniká narozením a zaniká smrtí či prohlášením za mrtvého. Způsobilost k právním úkonům vzniká dosažením osmnácti let, člověk se stává zletilým. Za nezletilé osoby rozhodují zákonní zástupci, často jsou jimi rodiče nezletilých.

Podle Kahouna (2013) dělíme subjekty na dvě skupiny: *subjekty veřejné správy* a *subjekty soukromého práva*.

3.2.4 Sociální událost

Kahoun (2013) uvádí, že sociální událostí je taková právní a sociální událost, která má dopad na sociální situaci člověka. Sociální událost můžeme dělit podle různých kritérií. Záleží na tom, zda víme, **jestli** daná situace nastane a **kdy**. Můžeme tedy sociální událost rozdělit následovně:

- Víme, že sociální událost nastane i kdy (tzv. předvídatelná událost) – př. lhůty k uplatnění určitého nároku.
- Víme, že sociální událost nastane, ale nevíme kdy – př. smrt.
- Nevíme, zda sociální událost nastane, ale víme, kdy by nastala – př. víme věk odchodu do důchodu, ale nevíme, zda se tohoto věku jedinec dožije.

- Nevíme, zda daná událost nastane a kdy (tzv. nepředvídatelná událost) – př. nemoc, úraz.

Pro tuto bakalářskou práci jsou podstatné dvě sociální události, a to **invalidita** a **stáří**.

3.2.5 Sociální systém

Jednotlivé sociální systémy podle Kahouna (2013) představují nástroje pro řešení nepříznivých událostí. K těmto sociálním systémům patří především:

- sociální pojištění
- sociální zaopatření (Tröster (2013) uvádí ještě název sociální podpora)
- sociální pomoc
- sociální služby

Podobně jako Kahoun, i Tröster (2013) uvádí čtyři systémy. Arnoldová (2012) jednotlivé systémy nazývá pilíři (v jejím výčtu jsou pouze tři), které jsou vzájemně propojené. První pilíř (*systém sociálního pojištění*) řeší situace, na které je možné se předem připravit a finančně se zabezpečit. Druhý pilíř nazývá *státní sociální podporou*, tou stát řeší pouze ty situace, které uzná za potřebné k řešení. V tomto systému funguje jistá solidarita. Třetím pilířem rozumíme *systém sociální pomoci*, který řeší situace sociální nebo hmotné nouze. Obsahem tohoto pilíře by měly být i sociální služby.

Čevela (2015) s tímto rozdělením souhlasí a doplňuje, že první pilíř má bud':

- *krátkodobý charakter*: události, které řeší nemocenské pojištění, např. nemoc, ošetřování člena rodiny, těhotenství, mateřství...
- *dlouhodobý charakter*: události, které řeší důchodové pojištění. Zde se jedná např. o invaliditu, stáří, osiřené, ovdovění...

3.3 Principy sociálního zabezpečení

V následujících kapitolách se budu zmiňovat o principech, na kterých je postaveno sociální zabezpečení a bez nichž by fungování systému nebylo možné. Není tedy od věci blíže se podívat na ony principy a nastítnit si, co je pro ně podstatné. Při jejich vymezení budu vycházet z díla Krebse (2015).

3.3.1 Princip ekvivalence

Princip ekvivalence je úzce spjat s principem solidarity. Funguje na bázi komplementarity. S tímto principem se nejčastěji setkáváme v pojistném systému. Dochází zde k jisté rovnováze mezi výší pojistného a mírou rizik, která jsou kompenzována právě výší pojistného. Ekvivalenci chápeme jako rovnost, něco, co má stejnou hodnotu.

3.3.2 Princip participace

Princip je založen na plynulém přechodu člověka od objektu sociálního zabezpečení k subjektu. Člověk postupem času získává vůli, čas i prostředky aktivně vykonávat určitou sociální činnost.

3.3.3 Princip sociální solidarity

Sociální solidarita je chápána jako jistá sounáležitost mezi občany. Vychází z předpokladu, že jedinci či skupiny obyvatel s lepšími životními podmínkami a prostředky pomáhají jedincům či skupinám obyvatel, kteří takových životních podmínek nedosahují. Tímto jednáním se lidstvo snaží přiblížit sociální spravedlnosti. Krebs (2015) vymezuje dva druhy solidarity:

- horizontální: solidarita *mezigenerační* – ekonomicky aktivní obyvatelstvo přispívá na dávky, které jsou vypláceny ekonomicky neaktivním. Dalším příkladem může být solidarita mezi zdravými a nemocnými, mladší a starší generací apod.
- vertikální: hovoříme o solidaritě *mezinárodní* (vykonávána mezinárodními organizacemi jako WHO, Rada Evropy, EU), *celostátní* (příspěvky na kulturu, vzdělání, pomoc rodinám...), *místní*, příp. *regionální* (užší sociální skupiny: podniky, církve, obce...), o solidaritě *jednotlivců, domácností a rodin*.

3.3.4 Princip sociální spravedlnosti

Tento princip nám říká, že existuje jistá šance vymezit pravidla, která by ve společnosti určila, jak se rozdělí mezi jednotlivce či skupiny obyvatel příjmy, bohatství, životní příležitosti a předpoklady (vzdělávat se, získat práci atd.). Nelze však objektivně říci, co je sociálně spravedlivé a co už není.

3.3.5 Princip subsidiarity

Pokud jedinci vznikne nepříznivá sociální událost, tak princip subsidiarity mu říká, že by se nejdříve měl snažit si vypomoci vlastními silami. Pokud tu možnost nemá, měla by mu pomoci jeho rodina. Pokud jeho tíživá situace přesahuje i rámec možné pomoci od rodiny, nastupují jiná společenství. Na pomyslném vrcholku pyramidy pomoci se pak nachází stát. V principu by se však měl jedinec snažit vytvořit si takové podmínky, aby se dokázal postarat jak o sebe, tak o svou rodinu.

3.4 Organizace a řízení sociálního zabezpečení

Reforma sociálního zabezpečení je vymezena v zákonu č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení. Tento zákon nám mimo jiné říká, že sociální zabezpečení vykonávají orgány sociálního zabezpečení. Těmi jsou podle § 3 zákona následující:

- Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV) – je ústředním orgánem pro důchodové a nemocenské pojištění
- Česká správa sociálního zabezpečení (ČSSZ) – spravuje důchodové a nemocenské pojištění
- okresní správy sociálního zabezpečení (OSSZ) – orgán prvního stupně při vykonávaných řízeních týkající se nemocenského a důchodového pojištění
- Ministerstvo vnitra
- Ministerstvo spravedlnosti
- Ministerstvo obrany

Všechny uvedené orgány figurují i v rámci důchodového pojištění.

3.5 Financování sociálního zabezpečení

Zásadním zdrojem financování je podle Kahouna (2013) *pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti*. Oba tyto pojmy jsou zakotveny a upraveny v zákonu č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti. Tento zákon obsahuje mimo jiné i *důchodové pojištění*, proto se o zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění budeme v části nazvané Důchodové pojištění opírat.

Chvátalová (2012) uvádí, že sociální zabezpečení je hrazeno z *pojistného, ze státního rozpočtu a ze zdrojů účastníků právních vztahů sociálního práva*. Sociální zabezpečení je financováno především ze státního rozpočtu. Pojistné na sociální

zabezpečení tvořilo v roce 2015 podle Informační příručky Ministerstva financí ČR (Ministerstvo financí, 2015) více než jednu třetinu příjmů státního rozpočtu. Na druhou stranu téměř jedna třetina všech výdajů státního rozpočtu šla na výplatu starobních důchodů (celé Ministerstvo práce a sociálních věcí pak využívalo téměř jedné poloviny výdajů státního rozpočtu).

Člověk se ale může podle Trösterera (2013) postarat sám o své potřeby získáním majetku, úsporami, založením životního pojištění apod. Stát také může vytvořit instituce, které stojí mezi státem a jednotlivcem (např. sociální pojištění). Rozdíl podle Trösterera (2013) spočívá v tom, že ve státním financování člověk odvádí daně, které putují do státního rozpočtu. Následně jsou z rozpočtu vypláceny dávky sociálního zabezpečení. V sociálním pojištění pak člověk pojišťuje sám sebe pro případnou nepříznivou sociální událost. Zásadní rozdíl mezi těmito dvěma formami je takový, že v systému sociálního pojištění se peníze vybírají do vytvořených rezerv, odkud se pak i čerpají. Tento tok peněz jde mimo státní rozpočet. Typickým příkladem může být zdravotní pojištění. Je financováno pomocí zdravotního pojištění, pro něž Ministerstvo zdravotnictví vytvořilo několik fondů (např. základní fond, provozní fond, fond prevence...), samo zdravotnictví je pak spravováno zdravotními pojišťovkami (Fondy zdravotních pojišťoven, 2016).

Další dělení nám nabízí Kahoun (2013). Podle něj můžeme financování z pojistného dělit na *průběžné a kapitálové (fondové) financování*.

3.5.1 Průběžné financování

Průběžné financování je často nazýváno „pay as you go“. Jak již název napovídá, vybrané pojistné se následně vyplácí na dávky. Tento přístup vychází z principu mezigenerační solidarity. Chápeme tedy, že ekonomicky aktivní obyvatelstvo přispívá do státního rozpočtu, ze kterého se vyplácí jak dávky sociálně slabším, tak i starobní důchody.

Je důležité, aby byla příjmová a výdajová strana vyrovnaná v případě průběžného financování. Pokud by příjmová strana byla nižší, dávky by se musely částečně hradit ze státního rozpočtu. V praxi je to však běžné. V roce 2015 byly příjmy sociálního zabezpečení 400,7 mld. Kč, kdežto výdaje na sociální dávky činily 514,3 mld. Kč (Ministerstvo financí, 2015). Vidíme tak jasný rozdíl mezi příjmovou a výdajovou stranou, který činí více než sto miliard. Tento jev je hlavním důvodem deficitu státního rozpočtu.

3.5.2 Fondové financování

Ve fondovém financování je založen fond, ze kterého se čerpá na vyplácení dávek až po uplynutí nějaké doby (Způsoby financování, 2016). Hlavním důvodem pro vytvoření fondů bylo zabezpečit sebe a rodinu před nepříznivou sociální událostí, naspořené částky se kumulují na osobním účtu pojištěnce. Postupem času vznikly i správní orgány, které disponují těmito fondy (Arnoldová, 2012). Reprezentantem tohoto financování jsou penzijní fondy (Způsoby financování, 2016). V České republice na principu fondového financování funguje doplňkové penzijní spoření (zákon č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření).

3.6 Obsah sociálního zabezpečení

Na počátku 90. let byly v České republice vytvořeny tři navazující a relativně autonomní systémy: systém sociálního pojištění, systém státní sociální podpory a sociální pomoci (Krebs, 2015). Ačkoliv na sebe navazují, liší se hned v několika bodech. Zásadní rozdíl mezi nimi je v tom:

- jakou nepříznivou sociální událost řeší
- jak jsou dávky financovány
- jaká je organizace systému sociálního zabezpečení.

3.6.1 Systém sociálního pojištění

Pro tuto bakalářskou práci je podstatný první systém: systém sociálního pojištění. Do angličtiny by se dal přeložit jako *social insurance* a je to povinný systém, kdy se občan povinně zajišťuje před možným vznikem nepříznivé sociální události (Tröster, 2013). Tento pojem byl poprvé zaznamenán v Německu na konci devatenáctého století jako *Sozialversicherung*. Veselý (2013) dodává, že zákon v sobě nese věcný rozsah pojištění, podmínky vzniku a trvání nároku, výši nároků, procesní pravidla a způsob správy a financování.

Arnoldová (2012) systém rozděluje do třech úrovní. První úroveň se rozumí základní systém, který je garantovaný státem a povinný (přispívá do něj 100 % obyvatel České republiky). Druhá úroveň je založena na mezigenerační solidaritě a týká se vztahů uvnitř sociálních skupin. Jedním příkladem může být starobní důchod. Třetí úroveň se týká jedince, a záleží tedy na jeho rozhodnutích. Je založena většinou na komerčním principu a příklady mohou být stavební, životní spoření, doplňkové penzijní spoření.

Tröster (2013, s. 11) sociální pojištění dělí na devět základních systémů. Tučně jsou znázorněny ty systémy, které jsou podstatné pro tuto bakalářskou práci, zároveň tyto tři systémy Kahoun (2013) označuje jako ty dlouhodobé:

- úrazové pojištění
- nemocenské pojištění
- zdravotní pojištění
- pojištění v mateřství
- **pojištění ve stáří**
- **pojištění invalidity**
- **pojištění pozůstalých**
- pojištění v nezaměstnanosti
- pojištění rodinné (rodinné přídatky)

Úplné základní rozdělení předpokládá, že systém sociálního pojištění dělíme následovně:

- *zdravotní pojištění*: tímto pojištěním je zabezpečena bezplatná zdravotní péče, viz zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění
- *nemocenské pojištění*: pro zaměstnance povinné, pro živnostníky nepovinné. Zde se čerpají dávky v případě onemocnění, těhotenství, mateřství nebo péče o člena rodiny. Viz zákon č. 54/1956 Sb., o nemocenském pojištění zaměstnanců a zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění
- *důchodové pojištění*: zde jsou vypláceny invalidní, starobní, pozůstalostní či sirotčí důchody. Opírají se o zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění a o zákon č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření (do roku 2012 označovaný jako penzijní připojištění se státním příspěvkem)
- *pojištění v nezaměstnanosti*: při splnění podmínek vzniká nárok na vyplacení peněžité částky pouze po státem danou dobu. Pojištění je zakotveno v zákoně č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti.

Systém je především financován z pojistného na sociální zabezpečení. V následující tabulce jsou uvedena procenta pojistného, která jsou vypočítávána z vyměřovacího základu (co je vyměřovací základ, je uvedeno v zákonu č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociálním zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti nebo později v kapitole Základní pojmy důchodového pojištění).

Tab. 1 Přehled účastí na pojištění

	ZP	SP		
		Nemocenské pojištění	Důchodové pojištění	Státní politika zaměstnanosti
zaměstnanec	4,5 %	-	6,5 %	-
zaměstnavatel	9 %	2,3 %	21,5 %	1,2 %
OSVČ	13,5 %	2,3 % dobrovolné	28 %	1,2 %
Osoba bez zdanitelných příjmů		-	-	-
Státní pojištěnec		-	-	-

Zdroj: Ptáčková Mísařová, 2015

3.6.2 Státní sociální podpora

Tento druhý pilíř je zakotven v zákonu č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů. Podle §1 a 2 tohoto zákona se dávky státní sociální podpory vyplácí na pokrytí nákladů na výživu a dalších základních potřeb jednotlivců či rodin. Stát tyto dávky poskytuje i po jiných sociálních událostech. Dávky státní sociální podpory se dělí na dvě velké skupiny:

- *testované dávky*: jsou poskytovány v závislosti na výši příjmu. Takovými dávkami jsou přídavek na dítě, příspěvek na bydlení, porodné
- *netestované dávky*: nejsou závislé na výši příjmu. Mezi takové řadíme rodičovský příspěvek či pohřebné.

Hlavním kritériem pro testované dávky podle Arnoldové (2012) se jeví výše životního minima. Další dělení nám poskytuje Chvátalová (2012), která uvádí, že dávky dělíme na *jednorázové* (pohřebné či porodné) a *opětovné* (dávky zbývajících). Zajímavostí se může jevit, že do vzniku zákona č. 117/1995 Sb., se vyplácení dávek státní sociální podpory týkalo zaměstnavatelů. Tento zákon zajistil vyplácení dávek státem, respektive orgány k tomu určenými (takovými orgány rozumíme Úřad práce ČR, krajské pobočky, kontaktní pracoviště). Nárok na dávku sice vzniká splněním určitých zákonem stanovených podmínek, žadatel o dávku však nemusí přispívat před danou sociální událostí do systému například ve formě pojistného, jak je tomu u sociálního pojištění (Kahoun, 2013).

Při posuzování testovaných dávek je nutné zohlednit tzv. *životní a existenční minimum*. Životním minimem rozumíme „minimální hranici příjmů k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb“. Existenční minimum je chápáno jako minimální hranice příjmů, která je nezbytná k zajištění výživy i základních lidských potřeb na úrovni umožňující přežití. Oba tyto pojmy jsou upraveny zákonem č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, v platném znění. Pro jednotlivce je životní minimum 3 410 Kč za měsíc, u existenčního minima je částka 2 200 Kč měsíčně.

Primárním zdrojem financování státní sociální podpory jsou daně, je tedy financována ze státního rozpočtu.

3.6.3 Systém sociální pomoci

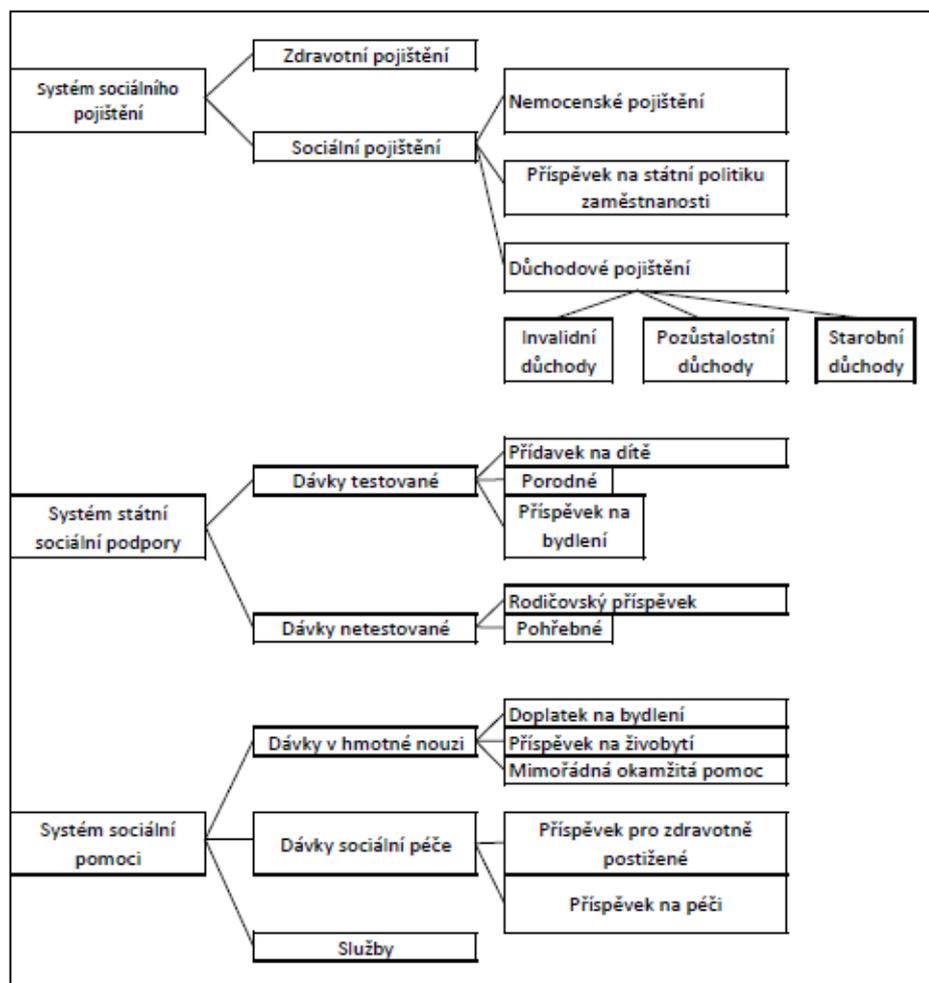
Systém sociální pomoci (*social assistance*, také nazýváno sociální péčí) vznikl z dříve známého pojmu „chudinská péče“. Tento systém jedinec využívá ve chvíli, kdy se dostane do velmi tíživé situace (často za tuto situaci můžou drogy či alkohol) a ví, že není v jeho silách finančně ani materiálně zabezpečit sebe i svou rodinu (v praxi se podle Arnoldové (2012) tento systém týká přibližně 4 % obyvatel). Podle Kahouna (2013) se k zabezpečení využívá tzv. *záchranná sociální síť*. Můžeme také mluvit o státní sociální pomoci, pokud pomoc přichází od státních či veřejnoprávních institucí.

Tento nepojistný systém dělíme do tří kategorií: *pomoc v hmotné nouzi, sociální služby a dávky pro osoby zdravotně postižené* (Chvátalová, 2012). Kahoun (2013) uvádí pouze dvojí dělení, a to: *sociální služby a sociálně-právní ochrana a dávky sociální pomoci*. Jedná se o dávky testované. Podle obecných informací na integrovaném webu Ministerstva práce a sociálních věcí (Obecné informace, 2016) musí žadatel dokázat, že je opravdu chudý, aby získal nárok pro výplatu dávky. Nemusí se jednat vždy o finanční výpomoc (ať už jednorázovou, či opakující se). Sociální pomoci může být i věcný dar, případně služba ve prospěch potřebné osoby (takové služby může poskytovat Armáda spásy, Diakonie, Charita apod.) Setkáváme se zde s formou přerozdělení (Tröster, 2013).

Tento systém je financován ze státního rozpočtu a rozpočtu územně správních celků. Financování sociálních služeb je v kompetenci více zdrojů, u některých sociálních služeb se na úhradě podílí i uživatel (Kahoun, 2013).

Ráda bych kapitolu věnovanou obsahu sociálního zabezpečení ukončila přehledným rozdělením všech dávek vyplácených v sociálním zabezpečení. Schéma rozdě-

lení je vytvořeno z informací uvedených na portálu Ministerstva práce a sociálních věcí.

Obr. 1 Schéma rozdělení sociálního zabezpečení

3.7 Důchodové pojištění

Důchodové pojištění je nejdůležitější částí sociálního zabezpečení, protože se dotýká každého občana. Podle MPSV je dávkově definované a průběžně financované. Je univerzální (Důchodové pojištění, 2016). Současné uspořádání důchodového pojištění se začalo formulovat až v 90. letech. V roce 1995 byl přijat zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (dále jen ZDP). Tento zákon je v dnešní době označován jako **I. pilíř důchodové reformy** a spravuje ho Ministerstvo práce a sociálních věcí. Tento stěžejní zákon prošel řadou novel, z nichž

k nejvýznamnějším dle Chvátalové (2012) řadíme následující: zákon č. 289/1997 Sb., zákon č. 425/2003 Sb., zákon č. 306/2008 Sb., zákon č. 220/2011 Sb.

V roce 2015 se počet důchodců České republiky blížil 2,9 milionu občanů, což je zhruba 27,2 % obyvatel (Příjemci důchodů, 2016). Jak jsem se již zmínila, důchodové pojištění řeší dlouhodobé sociální události. Jedinec ztrácí schopnost zajistit si stálý příjem a tak pokrýt své náklady na obživu. Jak uvádí Krebs (2015), rozlišujeme čtyři základní sociální situace, které jsou zabezpečeny sociálními dávkami v tomto pojištění:

- *stáří*
- *invalidita*
- *ovdovění*
- *osiření*

Na tyto nepříznivé sociální události se v důchodovém pojištění poskytují následující dávky:

- *starobní důchod (včetně předčasného starobního důchodu)*
- *invalidní důchod*
- *vdovský/vdovecký důchod*
- *sirotčí důchod*

Důchodové pojištění je povinné pro všechny občany České republiky. Tohoto pojištění se tak účastní všichni, kteří jsou vyjmenováni v § 5 a § 6 ZDP. Aby na ně jedinec získal nárok, musí splnit určité podmínky (nejdůležitější podmínkou se jeví splněná doba pojištění u starobního důchodu a důchodový věk).

K doplňkovému důchodovému systému řadíme **III. pilíř důchodové reformy** spravovaný převážně Ministerstvem financí. Jedná se o doplňkové penzijní spoření zakotvené v zákonu č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření. Účast je dobrovolná. Existoval ještě **II. pilíř důchodové reformy**, ten byl však zrušen. O ukončení II. pilíře lze nalézt informace v zákonu č. 376/2015 Sb., o ukončení důchodového spoření. Zde je mimo jiné i uvedeno, že tento zákon nabyl účinnosti 1. 1. 2016. Tohoto pilíře se účastnilo zhruba 84 000 lidí.

3.7.1 Základní pojmy důchodového pojištění

Dlouhodobě nepříznivý stav

Tímto pojmem označujeme takový stav, ve kterém jsou omezeny tělesné, smyslové nebo duševní schopnosti. Jedinec není schopen vykonávat stejnou pracovní činnost

jako dřív. Tento stav trvá déle než jeden rok nebo se předpokládá, že potrvá minimálně jeden rok (§ 26 ZDP 155/1995).

Doba pojištění

Každý občan České republiky má právo na starobní důchod, pokud splnil dvě podmínky: dosáhl důchodového věku a má potřebnou dobu pojištění. Věk pro odchod do důchodu se liší v závislosti na pohlaví. U žen také závisí na počtu vychovaných dětí. Od 2010 dochází k postupnému prodlužování potřebné doby pojištění. Hlavním důvodem pro postupné zvyšování důchodového věku je snaha o sjednocení důchodového věků u obou pohlaví, ke kterému by mělo dojít podle Krebse (2015) v roce 2041.

U invalidního důchodu se podmínka doby pojištění mění v závislosti na věku osoby, která o invalidní důchod žádá. Pokud vznikl pracovní úraz, není vyžadována potřebná doba pojištění při žádosti o invalidní důchod.

Doba pojištění se prokazuje evidenčním listem (Doba pojištění, 2015).

Náhradní doba pojištění

Tímto pojmem označujeme takové období života, kdy jedinec neodvádí pojistné, přesto se mu však tato doba počítá do potřebných let pro důchod. Arnoldová (2012) tvrdí, že je nutné, aby doba pojištění trvala minimálně jeden rok a aby k tomu došlo na území ČR (s výjimkou péče o dítě). § 11 až 13 ZDP stanovují, jaká období života jsou považována za náhradní dobu pojištění. Prakticky je lze podle Arnoldové (2012) rozdělit na dvě skupiny:

- vykonávání nevýdělečné činnosti prospěšné pro společnost (např. prezenční studium, vojenská služba, péče o dítě do 4 let věku – viz zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění.)
- nezaviněná nepříznivá sociální situace (nezaměstnaný člověk vedený na úřadu práce, požívání invalidního důchodu třetího stupně do dosažení důchodového věku, atp.)

Vyloučená doba

S pojmem náhradní doba pojištění úzce souvisí i vyloučená doba. Ve svém jádru jsou to pojmy stejné. Pokud však tato období zasáhnou do rozhodného období, jsou tato období vyloučena ze zjišťování potřebné doby pojištění. Tyto vyloučené doby mají pozitivní vliv na výpočet důchodů, poněvadž v nich jedinec nevykonával výdělečnou činnost, tudíž by se mu průměr výdělků snížil (Předdůchod, 2015).

Rozhodné období

Jedná se o období třiceti kalendářních roků, které předcházely roku, ve kterém má jedinec nárok na důchod a požádá o jeho přiznání.

Podpůrčí doba

Označení doby, po kterou se pobírají jednotlivé dávky sociálního zabezpečení.

Vyměřovací základ

Vyměřovacím základem chápeme úhrn příjmů, kterou jsou předmětem daně z příjmů fyzických osob. Na důchodové pojištění se jedinci vypočítá 29,2 % z vyměřovacího základu. OSVČ si roční vyměřovací základ určuje sama, jedinou podmínkou je, aby tvořil minimálně 50 % daňového základu. Maximálním vyměřovacím základem chápeme 48násobek průměrné mzdy, tj. 1 296 288 Kč pro rok 2016 a 1 359 552 Kč pro rok 2017, viz webová stránka www.finance.cz.

3.7.2 Starobní důchod

Starobní důchod je zakotven v § 28 až § 37a ZDP. Starobních důchodců je v České republice zhruba 2,4 milionu, téměř jednu čtvrtinu z nich tvoří ti, kteří pobírají předčasný důchod (Počet starobních důchodců, 2016). Starobní důchod lze pokládat za největší položku výdajů důchodového pojištění (Tröster, 2013). Pojištěnci má starobní důchod pokrýt náklady, které mu vznikly omezením či neschopností vydělávat peníze v důsledku vyššího věku (věk se zde chápe jako sociální událost).

§ 28 ZDP stanovuje, že jedinec má nárok na starobní důchod, pokud získal potřebnou dobu pojištění (do roku 2010 se jednalo o 25 let, od roku 2018 se již jedná o 35 let) a dosáhl důchodového věku. Veselý (2013) uvádí, že jedincům narozeným po roce 1977 se důchodový věk stanovuje tak, že k věku 67 let přičteme dvojnásobný počet měsíců, které činí rozdíl mezi rokem narození pojištěnce a rokem 1977. O pravdivosti tohoto tvrzení se můžeme přesvědčit v § 32 odst. 3 ZDP. Jen pro zajímavost, podle tohoto zákona musím mít zatím odpracováno minimálně 35 let praxe a musím dosáhnout důchodového věku, který u mě bude v šedesáti devíti letech a osmi měsících. Tyto informace jsou aktuální k roku 2017, předpokládám však, že to není poslední novelizace zákona. V příloze A nalezneme tabulku důchodového věku před rokem 1977.

Starobní důchod se skládá ze dvou složek: *základní* a *procentní* výměry. Základní výměrou chápeme 9 % z průměrné měsíční mzdy. V roce 2016 činila základní výměra 2 440 Kč, v roce 2017 vzroste na 2 550 Kč. (Základní výměra důchodu, 2016). Procentní výměra je 0,9 % za prvních 360 kalendářních dnů, poté se počítá s 1,5 % výpočtového základu. Za každý rok pojištění se procentní výměra

zvyšuje o 1,5 % dle § 36 ZDP. Procentní výměra podle Chvátalové (2012) musí činit vždy nejméně 770 Kč – viz § 33 ZDP. Zásadní je pro výpočtový základ osobní výměřovací základ. Ten je navíc upraven pomocí dvou redukčních hranic. Přesný výpočet starobního důchodu provede Česká správa sociálního zabezpečení.

Se starobním důchodem souvisí ještě dva typy důchodů: *předdůchod* a *předčasný důchod*. I když oba pojmy zní podobně, nejedná se o totéž a je záhodno je dále vysvětlit. Pojem předdůchod popisuje typ důchodu, který je vyplácen předčasně, maximálně však 5 let před dosažením důchodového věku. Zde pobíráme důchod z námi naspořených peněz v rámci doplňkového penzijního spoření. O předčasném důchodu hovoříme tehdy, pokud se rozhodneme předčasně odejít do důchodu, maximálně však tři roky před dosažením důchodového věku. Tím, že je dávka na tento typ důchodu čerpána ze státního rozpočtu, je starobní důchod poměrně krácen. Závisí, kdy se rozhodneme odejít do starobního důchodu (čím dříve, tím více bude předčasný důchod krácen). Výplatou předdůchodu bude starobní důchod krácen ne výrazně, protože k výplatě starobního důchodu dojde v den dosažení důchodového věku, pokud si o něj pojištěnec zažádá. U tohoto typu důchodu je potřeba mít naspořeno ve III. pilíři důchodového pojištění. Posledním rozdílem mezi těmito dvěma typy důchodů, o kterém se zmíním, se jeví možnost práce při pobírání důchodu. Zatímco u předdůchodu můžeme neomezeně pracovat, u předčasného důchodu jsme limitováni výdělkem, který nesmí přesáhnout částku, za kterou by se již odvádělo sociální pojištění (Srovnání předdůchod, 2015).

3.7.3 Vdovský a vdovecký důchod

Důchody pozůstalých, kam řadíme mimo jiné i vdovský a vdovecký důchod, patří mezi nejstarší dávky důchodového pojištění (Tröster, 2013). Vdovským a vdoveckým důchodem označujeme takovou dávku důchodového pojištění, která je odvozená od důchodu toho, který zemřel a který živil pozůstalou osobu. Zde považujeme za sociální událost smrt manželky (v případě vdovského důchodu) či manžela (u vdoveckého důchodu), který dle Veselého (2013) pobíral buď starobní, nebo invalidní důchod, případně zemřel následkem pracovního úrazu. Dle § 50 ZDP výplata tohoto typu důchodu probíhá po dobu jednoho roku od smrti manžela, případně manželky. Existují důvody prodloužení výplaty vdovského/vdoveckého důchodu, které jsou stanoveny v § 50 odst. 2 ZDP. Z výčtu jmenuji např. péči o nezaopatřené dítě, nebo pokud je vdova/vdovec poživitelem invalidního důchodu třetího stupně. Podle § 50 odst. 5 ZDP nárok na výplatu zaniká uzavřením nového man-

želství. Nárok na dávku vznikne znovu, pokud nastane některá ze situací uvedených v § 50 odst. 2 ZDP, a to do dvou let od zániku dřívějšího nároku.

Dle § 51 zde také k výpočtu vdovského/vdoveckého důchodu využíváme procentní a základní výměru. Základní výměra je stejná, jako tomu bylo u starobního důchodu, tj. 9 % z průměrné mzdy. Procentní výměra činí 50 % starobního či invalidního důchodu třetího stupně, na který měl, příp. by měl dotyčný před smrtí nárok.

Podle Českého statistického úřadu se v České republice v roce 2015 nacházelo 33 545 osob, které pobíraly vdovský/vdovecký důchod.

3.7.4 Sirotčí důchod

Spolu s vdovským/vdoveckým důchodem ho řadíme k pozůstalostním důchodům. Na tento typ důchodu má nárok dítě, které je nezaopatřené a jemuž:

- zemřel rodič (osvojitel)
- zemřela osoba, která převzala dítě do své péče.

Nárok na sirotčí důchod vzniká tehdy, pokud zemřelá osoba byla poživatелеm starobního či invalidního důchodu, případně splnila podmínku alespoň poloviny potřebné doby pojištění tak, aby vznikl nárok na invalidní důchod. Nárok na sirotčí důchod podle § 52 ZDP zaniká osvojením dítěte.

K výpočtu sirotčího důchodu se opět využívá základní a procentní výměra. Základní výměra je stále stejná, tj. 9 % z průměrné měsíční mzdy. Procentní výměra činí 40 % starobního či invalidního důchodu třetího stupně. Pokud osiřelému dítěti zemřeli oba rodiče, pro každého zvlášť se vypočítává procentní výměra. Základní výměra bude figurovat pouze jednou. Sirotčí důchod pobíralo v loňském roce 41 870 osiřelých dětí (Příjemci důchodů, 2016).

3.7.5 Invalidní důchod

Jak tvrdí Arnoldová (2012), pojem invalidita je vykládán různými způsoby. Obecně lze říci, že se jedná o určitou poruchu zdraví, která má buď dlouhodobý, nebo trvalý charakter a projeví se poklesem či ztrátou zaměstnání.

Pojem invalidita pravděpodobně vznikl z latinského *invalidus* (neschopný) či *invaliditas* (neschopnost). Lze tedy vyvodit, že jedinec nebude schopný plnohodnotně fungovat. Mně osobně se invalidita také pojí s válečnými veterány, kteří se v důsledku válečných zranění stávali invalidními – zraněnými a neschopnými se o sebe postarat.

Arnoldová (2012) nám ukazuje několik pohledů na invaliditu. Invaliditu podle ní dělíme na:

- *zdravotní*: invalidita je zde chápána jako dlouhodobý nepříznivý stav. Jedná se o duševní, tělesnou nebo smyslovou poruchu a posuzuje se, zda je možnost stabilizace stavu a jak moc to v běžném životě jedince ovlivní
- *pracovní*: jak jsem již uvedla, invalidita je provázena snížením či ztrátou pracovní schopnosti, a to právě v důsledku dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu
- *právní*: právní úpravu invalidního důchodu najdeme v § 38 – 42 ZDP. Zde je také uvedeno, jaké jsou podmínky nároku na invalidní důchod, jaké druhy invalidního důchodu rozlišujeme a o kolik se předpokládá pokles pracovního výkonu jedince
- *pracovně právní*: invalidní člověk je schopen práce v omezeném rozsahu, nebo za zcela výjimečných podmínek, v určitém pracovním prostředí apod.
- *sociálně ekonomickou*: invalidita ovlivní i sociální život postiženého. Nejen že invalidní člověk nemusí být schopen stejných aktivit jako před invaliditou, může být také závislý na pomoci někoho jiného. To může vést k psychickým problémům, např. k depresi. Často také dochází k poklesu míry životní úrovně v důsledku nižších příjmů. Invalidní důchod slouží sice k vyrovnání příjmů občana, ale kvůli onemocnění má jedinec často vyšší náklady na život.

Aby měl jedinec nárok na invalidní důchod, musí dle § 38 ZDP splnit následující podmínky:

- nedosáhl důchodového věku (65 let či vyšší) – se vznikem důchodové reformy přichází i ustanovení týkající se souběhu nároku invalidního a starobního důchodu, viz kapitola Souběh nároku na důchody
- stal se invalidním (následkem pracovního úrazu, případně z jiného důvodu)
- má potřebnou dobu pojištění.

Poslední podmínku nemusí splnit ten, který se stal invalidním právě v důsledku pracovního úrazu. Podle § 40 ZDP potřebná doba pojištění činí:

- do 20 let méně než jeden rok
- od 20 let do 22 let jeden rok
- od 22 let do 24 let dva roky
- od 24 let do 26 let tři roky
- od 26 let do 28 let čtyři roky
- nad 28 let pět let

Potřebná doba pojištění se zjišťuje před vznikem dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, u jedince, který má více než 28 let se kontroluje období posledních desíti let před vznikem invalidity. U osoby starší 38 let se jedná o období posledních dvaceti let, přičemž musela být pojištěna minimálně polovinu tohoto času. Do této doby se započítává i tzv. náhradní doba pojištění.

§ 39 ZDP upravuje, že pojištěnec je invalidní, pokud u něj nastal pokles pracovního výkonu minimálně o 35 %. Existuje jeden druh invalidního důchodu, který dále dělíme na tři stupně:

- *první stupeň*: pokles pracovního výkonu nejméně o 35 %, nejvíce však o 49 %
- *druhý stupeň*: pokles pracovního výkonu minimálně o 50 %, nejvíce o 69 %
- *třetí stupeň*: pokles pracovního výkonu nejméně o 70 %

Invalidní důchod vyplácí OSSZ, přičemž pokles pracovního výkonu určuje lékařská posudková služba.

Opět se při výpočtu výše invalidního důchodu setkáváme se základní a procentní výměrou. Základní výměra je stejná jako u předchozích typů důchodu, tj. 9 % průměrné měsíční mzdy, tedy 2 440 Kč pro rok 2016. S procentní výměrou je to o něco složitější. Zde se setkáváme s termínem *dopočtená doba*. Jedná se o takovou dobu, která určuje rozdíl mezi vznikem nároku na invalidní důchod a dosažením důchodového věku (u žen se nezohledňuje, zda jsou matkami). Podle stupně invalidity máme tři typy procentní výměry:

- 0,5 % výpočtového základu, jedná-li se o invalidní důchod prvního stupně
- 0,75 % výpočtového základu u druhého stupně invalidního důchodu
- 1,5 % výpočtového základu, pokud se jedná o invalidní důchod třetího stupně

Pokud se jedná o dobu *dopočtenou*, podle Kahouna (2013) se pro stanovení výše procentní výměry započítává tato doba buď v plném rozsahu (pokud je období plně pokryto po celou dobu do vzniku nároku na důchod), nebo ve sníženém rozsahu (poměrné snížení podle toho, kolik procent této doby bylo pokryto pojištěním).

Při změně stupně invalidity se stanoví nová výše invalidního důchodu, a to podle pravidel určených v odst. 3 § 41 ZDP, viz následující tabulka.

Tab. 2 Přepočtení koeficientu při změně stupně invalidního důchodu

Dosavadní stupeň invalidity	Nový stupeň invalidity	Způsob výpočtu	Vypočtený koeficient zaokrouhlený
I.	II.	0,75 / 0,5	1,5
I.	III.	1,5 / 0,5	3
II.	I.	0,5 / 0,75	0,6667
II.	III.	1,5 / 0,75	2
III.	I.	0,5 / 1,5	0,3333
III.	II.	0,75 / 1,5	0,5

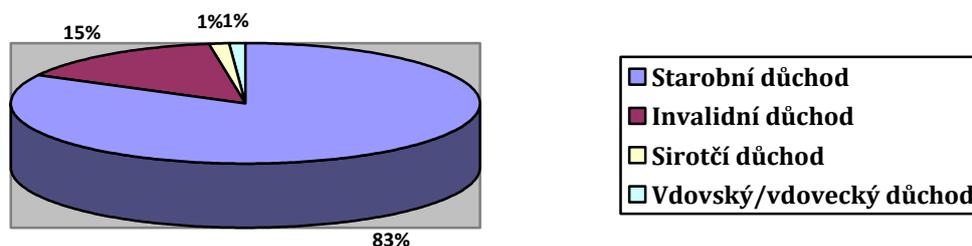
V textu jsem se zmiňovala o počtu důchodců a počtu starobních důchodců v České republice k 31. 12. 2015. V následující tabulce a grafu je patrné, jaké je rozložení důchodců.

Tab. 3 Počet důchodců v České republice

Typ důchodu	Počet důchodců
Starobní důchod	2 376 883
Invalidní důchod	421 655
Sírotčí důchod	41 870
Vdovský/vdovecký důchod	33 545
Celkem důchodců	2 873 953

Zdroj: www.cssz.cz, 2016

Graf 1 Vymezení počtu důchodců v ČR k 31. 12. 2015

3.7.6 Souběh nároků na důchody

Kahoun (2013) také pamatuje na situaci, kdy může dojít k souběhu nároků na výplatu více druhů důchodů. V některých případech je možná výplata více druhů důchodů najednou, jindy to zákon neumožňuje. Právní úpravu nalezneme v § 58 až 61 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění. Ne vždy se upřednostňuje důchod, který je vyšší. Webová stránka České správy sociálního zabezpečení (Souběh nároků, 2016) uvádí tři druhy konkurence důchodů: *jednoznačná konkurence*, *parametrická konkurence* a *omezená přípustnost souběhu*. Chvátalová (2012) uvádí, že není stanovena žádná hranice pro úhrn důchodů při jejich souběhu.

Příkladem jednoznačné konkurence může být starobní a invalidní důchod. Při nároku na starobní důchod se vypočítává výše starobního důchodu. V zásadě může dojít ke třem situacím:

- pokud vyjde částka vyšší, než je částka invalidního důchodu, vyplácí se starobní důchod
- pokud dojde k tomu, že vypočtená částka starobního důchodu je nižší, žádost o starobní důchod se zamítá a je nadále vyplácen invalidní důchod
- pokud jsou oba důchody stejně vysoké, má žadatel nárok vybrat si jeden z důchodů.

Pokud jsou splněny podmínky nároku na výplatu přímého důchodu (starobního či invalidního) a na výplatu pozůstalostního důchodu, vyplácí se ten nejvyšší v plné výši. Z ostatních důchodů se poté vypočítá 50 % procentní výměry. Pokud je výše pozůstalostních důchodů stejná, krátí se dříve vdovský/vdovecký důchod.

3.7.7 Změny v důchodovém pojištění

Protože důchodové pojištění prošlo podstatnou novelizací k 1. 1. 2010, je vhodné se na tuto reformu blíže podívat. Podle Krebse (2015) byl v roce 2008 přijat zákon č. 306/2008 Sb. Účinnost nabyl až v lednu 2010. V tomto zákonu šlo o upravení parametrických změn, zejména pak o následující:

- prodloužila se změna odchodu do důchodu, každým rokem se tato doba posouvá. Z původních 25 let jsme nyní na 35 letech potřebné doby pojištění
- nově se vymezila invalidita. Původně byl dvojí typ invalidity. Lidé měli při splnění podmínek nárok na částečný (33% - 66% pokles pracovního výkonu), nebo plný (více než 67% pokles pracovní neschopnosti) invalidní důchod.

Je patrné, že překlopením původně vymezené invalidity do současné podoby jednoho typu invalidity o třech stupních, došlo k patrným změnám:

- plně invalidní důchodce začal být po roce 2010 invalidním důchodcem ve třetím stupni. Výše invalidního důchodu se mu nezměnila
- částečně invalidní důchodce byl uznán invalidním v druhém stupni k 1. 1. 2010, pokud pokles jeho pracovní schopnosti činil nejméně 50 %
- invaliditou pro první stupeň se označily zbývající důchody, tj. ty, kde byl zaznamenán pokles pracovní schopnosti od 33 % do 49 %.

Již jsem se v předchozím textu zmiňovala o II. pilíři, respektive o jeho ukončení. Je na místě vysvětlit podstatu myšlenky tohoto II. pilíře. Na webových stránkách Ministerstva financí (Základní informace, 2016) se dozvídáme, že tento pilíř vznikl v lednu 2013 a byl nazván důchodové spoření. Došlo také k reformě III. pilíře – doplňkového penzijního spoření.

II. pilíř měl podstatu fondového pilíře, jedinci do něj mohli dobrovolně vstoupit, podmínkou však bylo, že z něj nesměli vystoupit, a to prakticky až do okamžiku, kdy by splnili podmínky pro vznik nároku na výplatu starobního důchodu, jak je uvedeno v I. pilíři. Důchodové fondy měly na starosti penzijní společnosti. Lidé si mohli vybrat ze čtyř fondů: *dynamického, vyváženého, konzervativního a dluhopisového*). Jedinec měl možnost volby strategie, jednou ročně si mohl bezplatně změnit, do jakého typu fondu chce investovat (Základní informace, 2016).

Účastník důchodového spoření byl povinen platit pojistné na důchodové spoření. Musel však oznámit svému zaměstnavateli, že se stal účastníkem druhého pilíře. Za svého zaměstnance prováděl úhradu zaměstnavatel. Sazba pojistného činila 5 % z vyměřovacího základu, jedinec tedy odváděl o 2 % více na důchodové zabezpečení. Při účasti na důchodovém spoření bylo o 3 % sníženo pojistné na I. pilíř. Účastníci si mohli zvolit dvojí výplatu:

- doživotní výplata starobního důchodu s možností sjednání pozůstalostního důchodu, který by byl vyplácen následující tři roky po smrti jedince
- starobní důchod vyplácený 20 let.

3.7.8 Valorizace důchodů

Kahoun (2013) tvrdí, že aby byla zachována reálná hodnota důchodů, musí docházet ke zvyšování důchodů, tzv. valorizaci. Chvátalová (2012) dodává, že dalším důvodem pro valorizaci mezd je, aby nezůstal velký rozdíl mezi vývojem mezd a vývojem důchodů, protože se důchod vyvozuje ze mzdy. Zvyšování důchodů je stano-

veno v § 67 ZDP. Podle tohoto zákona dochází ke zvýšení důchodů vždy od ledna. Výjimkou je, pokud v období pro zjišťování růstu cen došlo k více jak 5% inflaci. Potom se procentní výměra navýší mimo lednový výplatní termín.

Prvotně se zvyšuje základní výměra tak, aby stále platilo, že se jedná o 9 % z průměrné měsíční mzdy. Tato částka se zaokrouhluje na celé desetikoruny nahoru. Procentní výměra se zvyšuje tak, aby u průměrného starobního důchodu došlo k takovému zvýšení, které se bude rovnat součtu růstu cen a jedné třetině růstu reálné mzdy (viz § 67 odst. 8 ZDP). Průměrný starobní důchod činil v září 2016 částku 11 441 Kč (Počet starobních důchodců, 2016).

V roce 2016 došlo k následující valorizaci důchodů:

- v lednu 2016 byla zvýšena základní výměra z 2 400 Kč na 2 440 Kč. Došlo tedy k zvýšení všech důchodů o 40 Kč
- v únoru 2016 byl společně s důchodem vyplacen jednorázový příspěvek ve výši 1 200 Kč.

V roce 2017 nás čeká následující valorizace (Zvýšení důchodů, 2016):

- základní výměra se zvýší o 110 Kč, tedy z částky 2 440 Kč na částku 2 550 Kč
- u procentní míry dojde k navýšení o 2,2 %
- průměrná penze bude činit 11 745 Kč, průměrně tedy dojde k navýšení o 308 Kč.

V příloze B je naskenováno rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení o valorizaci důchodů pro rok 2015 a 2016.

3.7.9 Doplnkové penzijní spoření

Předchozí kapitoly byly věnovány zejména I. pilíři, v malé části také zrušenému II. pilíři. Ráda bych věnovala alespoň několik řádků i III. důchodovému pilíři, který je označován jako doplnkové penzijní spoření.

Doplnkové penzijní spoření je zakotveno v zákoně č. 427/2011 Sb., o doplnkovém penzijním spoření. Podle Trösterera (2013) došlo v roce 2013 k nahrazení penzijního připojištění se státním příspěvkem právě tímto spořením. Zákon č. 272/2011 stanovuje, že účastníkem se může stát pouze fyzická osoba starší 18 let, která uzavřela s penzijní společností smlouvu o doplnkovém penzijním spoření. Dle § 5 odst. 1 zákona 427/2011 Sb., o doplnkovém penzijním spoření se penzijní společnost zavazuje „*shromažďovat a obhospodařovat prostředky účastníka*

v *účastnickém fondu*“. Zavazuje se také vyplácet mu dávky stanoveným způsobem ve stanovených termínech. Ze zákona také vyplývá, že je to pilíř dobrovolný a přispívat do něj mohou i osoby, které nejsou výdělečně činné (např. studenti, ženy na mateřské). Zaměstnavatelé mají také možnost svým zaměstnancům přispívat na spoření. Sami si pak mohou v daňovém přiznání uplatnit daňovou úlevu, pokud zaměstnancům přispívají minimálně 30 000 Kč na doplňkové penzijní spoření. Zaměstnanci si rovněž mohou v daňovém přiznání uplatnit odčitatelnou položku nesoucí název penzijní připojištění, a to maximálně 12 000 Kč ročně.

Dle § 19 tohoto zákona se prostředky účastníka mohou použít pouze na výplatu několika stanovených dávek. Penzijní společnost vyplácí jednorázové vyrovnání či odbytné. Doživotní penzi nebo starobní penzi na určenou dobu pak vyplácí pojišťovna.

Kahoun (2013) se zmiňuje o reformě tohoto důchodového systému, která proběhla v roce 2013. Došlo také mimo jiné k:

- změně penzijních fondů na penzijní společnosti
- stávající účastníci byli přesunuti do transformovaných fondů
- noví účastníci vstoupili do účastnických fondů.

Ministerstvo financí poskytuje ze státního rozpočtu příspěvek na doplňkové penzijní spoření, pokud jedinec spoří minimálně 300 Kč měsíčně, a to následovně: při měsíčním spoření 300 Kč – 999 Kč stát přispívá 90 Kč plus 20 % z částky přesahující 300 Kč.

3.7.10 Odborná komise pro důchodovou reformu

V roce 2014 vznikla Odborná komise pro důchodovou reformu. Během dvou let se předložila spousta návrhů, které pak projednala vláda. Jedním z návrhů bylo právě ukončení II. pilíře nebo nastavení nové hranice důchodového věku. Odborná komise také navrhla vládě tzv. *systém společného sociálního pojištění manželů*. Ve svém principu se jedná o systém, kdy by manželé sdíleli vyměřovací základ, a tak by nepobíral jeden z manželů menší důchod kvůli tomu, že obětoval několik let kariéry pro rodinu. Toto opatření by se zatím mělo týkat pouze manželských párů a registrovaných partnerství. Výhodou se jeví případné zrušení vdovských/vdoveckých důchodů. V praxi se však jedná o velmi komplikovaný systém a věřím, že se nedočkáme v blízké budoucnosti jeho realizace.

4 Praktická část

4.1 Řízení o přiznání invalidního důchodu

Samotnému podání žádosti o invalidní důchod musí předcházet sociální událost, po které se domníváme, že již nejsme schopni vykonávat pracovní činnost v určitém rozsahu a že došlo ke snížení pracovního výkonu. Je vhodné svůj zdravotní stav konzultovat s ošetřujícím lékařem, který nám doporučí podat žádost o invalidní důchod. Poté navštívíme Okresní správu sociálního zabezpečení (v Praze se jedná o Pražskou, v Brně o Městskou, pro mou oblast se jedná o OSSZ ve Vyškově). Zde s námi pracovník OSSZ sepíše žádost. Je nutné, abychom navštívili OSSZ příslušnou podle místa trvalého bydliště. Je nutné při sepisování žádosti předložit:

- občanský průkaz
- doklady o studiu
- žádost o zařízení výplaty důchodu poukazem na účet v případě, že chceme, aby nám byla výplata posílána na účet
- pokud jsme pečovali o dítě do 4 let věku, je nutné předložit doklad, který takovou péči prokáže (např. rodný list dítěte) a čestné prohlášení
- potvrzení zaměstnavatele o vyplácených náhradách za ztrátu výdělku (pokud se jedná o nemoc z povolání, příp. pracovní úraz)
- evidenční list důchodového pojištění a vyplněný tiskopis Potvrzení zaměstnavatele, který je povinen zaměstnavatel vyplnit na výzvu OSSZ.

Na základě podání žádosti o ID začíná proces, ve kterém se invalidita posuzuje. Po určité době od podání žádosti nám přijde dopis. V něm nalezneme profesní dotazník a formulář pro ošetřujícího lékaře. Náš ošetřující lékař zpracuje podklady o našem zdravotním stavu. Jsme povinni dodat ošetřujícímu lékaři všechny lékařské zprávy a nálezy, které by měly vliv na posouzení invalidity, případně je sami můžeme předat OSSZ. V profesním dotazníku vyplňujeme vzdělání a výdělečnou činnost. Na vyřízení žádosti má OSSZ 90 dní. Před uplynutím této doby jsme pozváni na příslušnou OSSZ k posouzení zdravotního stavu posudkovým lékařem. Posouzení však může proběhnout i bez naší účasti, poněvadž se zde vyhodnocují pouze zprávy dodané z předchozích vyšetření. Posudkový lékař nás může rovněž vyzvat k doplňujícímu vyšetření, které je povinné. Pokud bychom odmítli takové vyšetření podstoupit, můžou naši žádost přerušit nebo pozastavit vyplácení ID,

pokud jsme již poživateli ID. Vypracovaný posudek pošlou i s žádostí na ČSSZ, která vyhodnotí nárok na ID. OSSZ nám zašle výtisk posudku do sedmi dnů od vypracování. Proti posudku o zdravotním stavu není možné se odvolat ani podat námitky. Odvolat se můžeme proti rozhodnutí ČSSZ, a to do třiceti dnů ode dne doručení rozhodnutí. Námi podanou námitku vyhodnocuje ČSSZ do 30 až 60 dnů. Pokud je nutné přezkoumání zdravotního stavu, prodlužuje se lhůta pro rozhodnutí o dalších šedesát dnů.

Můžeme být sice uznáni invalidními, nemusí však dojít k výplatě invalidního důchodu. K takové situaci dojde, pokud nemáme potřebnou dobu pojištění. Potřebná doba pojištění se nevztahuje na ty občany, kterým vznikla invalidita následkem pracovního úrazu nebo následkem nemoci z povolání.

ČSSZ rozhoduje pouze v ojedinělých případech o uznání invalidity určitého stupně na dobu neurčitou. Invalidita nemusí být trvalá. Zdravotní stav se může změnit. Může se léčbou zlepšit či zhoršit, může dojít k negativnímu dopadu na život jedince. Invalidní důchod se proto dává na dobu určitou, nejčastěji na 1 až 3 roky. Zde závisí na posudkovém lékaři a ČSSZ. Posudkový lékař se opírá u posouzení zdravotního stavu o zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění a o vyhlášku MPSV č. 359/2009 Sb. V příloze k této vyhlášce jsou uzákoněny procentní míry poklesu pracovní schopnosti. Nalezneme zde celkem patnáct skupin diagnóz dle WHO (Světové zdravotnické organizace). Pro mě zásadní je kapitola XI – Postižení trávicí soustavy, Oddíl C – Postižení tenkého střeva, Položka 4 – Idiopatické střevní záněty. V příloze C nalezneme Posudek o invaliditě z roku 2014, který mě uznává invalidní v třetím stupni s poklesem pracovní schopnosti o 70 % a z roku 2015, ve kterém došlo k prodloužení pobírání invalidního důchodu.

4.2 Výpočet důchodu ve všech stupních invalidity

Při výpočtu invalidního důchodu budu vycházet z informací, které jsou zakotveny zde:

- **Vyhláška č. 244/2015 Sb.**, o výši všeobecného vyměřovacího základu za rok 2014, přepočítacího koeficientu pro úpravu všeobecného vyměřovacího základu za rok 2014, redukčních hranic pro stanovení výpočtového základu pro rok 2016 a základní výměry důchodu stanovené pro rok 2016 a o zvýšení důchodů v roce 2016.
- **Zákon č. 155/1995 Sb.**, o důchodovém pojištění, zejména § 15 - § 19 a dále § 38 až 42.
- **Vyhláška č. 296/2013 Sb.**, o výši všeobecného vyměřovacího základu za rok 2012, přepočítacího koeficientu pro úpravu všeobecného vyměřovacího základu za rok 2012, redukčních hranic pro stanovení výpočtového základu

pro rok 2014 a základní výměry důchodu stanovené pro rok 2014 a o zvýšení důchodů v roce 2014

Pro výpočet invalidního důchodu je potřeba znát několik informací. Pro ukázkou budeme počítat s tím, že se invalidní stávám k 16. 12. 2016. Předpokládám, že mám celou dobu pojištění pokrytou pojištěním. Narodila jsem se 21. 3. 1993, věku osmnácti let jsem dosáhla 21. 3. 2011 a podle § 40 odst. 3 ZDP se mi do doby pojištění počítá i studium, které jsem nepřerušovala, tudíž jsem splnila podmínku uvedenou v § 40 odst. 1 c). Mám tedy nárok na invalidní důchod. Pojištěná jsem v tomto případě již 2 096 dní (počet dní mezi 21. 3. 2011 a 15. 12. 2016).

Další informací se jeví důchodový věk, který v mém případě nastane v 69 letech a 8 měsících, jak jsem již psala v kapitole Starobní důchod, tudíž 21. 11. 2062. Dopočtená doba od vzniku nároku na invalidní důchod po důchodový věk činí 16 776 dní. Celková doba pojištění je tudíž 18 872 dní, tj. 51 let a 257 dní. Dle § 41 odst. 2 se procentní výměra počítá za každý rok pojištění, v mém případě se bude počítat následovně:

- $51 \times 0,5 \%$ výpočtového základu měsíčně pro invalidní důchod prvního stupně, tj. **25,5%** výměra výpočtového základu
- $51 \times 0,75 \%$ výpočtového základu měsíčně, jedná-li se o invalidní důchod pro invaliditu druhého stupně, tj. **38,25%** výměra výpočtového základu
- $51 \times 1,5 \%$ výpočtového základu měsíčně pro invaliditu třetího stupně, tj. **76,5%** výměra výpočtového základu.

Pokud by mi byl zjištěn osobní vyměřovací základ (dále OVZ) ve výši 20 000 Kč, výpočet by byl následovný:

- *Procentní výměra:*
 - 1. redukční hranice dle § 2 Vyhlášky č. 244/2015 Sb. činí 11 883 Kč.
 - 2. redukční hranice činí 26 % z částky 8 117 Kč (tj. z rozdílu OVZ a 1. redukční hranice), tudíž 2 110 Kč.
 - Součtem obou redukčních hranic získáváme výpočtový základ **13 994 Kč** (procentní výměra se dle § 53 ZDP zaokrouhluje na celé koruny nahoru).
- *Základní výměra:* v roce 2016 činí dle **2 440 Kč**.

Výše invalidního důchodu by tedy činila:

- v prvním stupni invalidity 25,5 % z 13 994 Kč, tj. **3 569 Kč**
- v druhém stupni invalidity 38,25 % z 13 994 Kč, tj. **5 353 Kč**
- ve třetím stupni invalidity 76,5 % z 13 994 Kč, tj. **10 706 Kč**.

Jelikož jsem však v době vzniku nároku na invaliditu ještě nebyla výdělečně činná, výpočet mého invalidního důchodu se opíral o § 42 ZDP. Výše osobního vyměřovacího základu z roku 2012 činí **25 942 Kč**, jak uvádí § 42 odst. 2 ZDP. Tento vyměřovací základ vznikl vynásobením přepočítacího koeficientu pro rok 2012, který nabývá hodnoty 1,0015, a výše všeobecného vyměřovacího základu, který činí 25 903 Kč. Vycházíme z vyhlášky č. 296/2013 Sb. Nyní se přesuneme k výpočtu redukčních hranic:

- 1. redukční hranice pro rok 2014: 11 415 Kč.
- 2. redukční hranice pro rok 2014: 26 % z částky 14 527 Kč, tj. 3 777 Kč.

Výpočtový základ činí 15 192 Kč. Základní výměra je 2 340 Kč dle § 3 vyhlášky č. 296/2013. Nyní vypočítáme výši invalidního důchodu ve třech stupních invalidity:

- *invalidní důchod třetího stupně*: dle § 42 odst. 2 ZDP činí procentní výměra 45 % výpočtového základu, tj. 6 837 Kč. Se základní výměrou činí výše invalidního důchodu ve třetím stupni částku **9 177 Kč**. Takový výpočet dokládá Příloha D, ve které nalezneme Rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení a výpočet výše invalidního důchodu ve třetím stupni.
- *invalidní důchod druhého stupně*: procentní výměra se zde zkracuje na polovinu výměry třetího stupně, tj. na částku 3 419 Kč. Se základní výměrou činí invalidní důchod druhého stupně **5 759 Kč**.
- *invalidní důchod prvního stupně*: zde počítáme s třetinou vypočtené procentní výměry u třetího stupně invalidity, tj. s částkou 2 279 Kč. Invalidní důchod pro invaliditu prvního stupně činí **4 619 Kč**.

Pokud bychom chtěli takto vypočítat invalidní důchod platný k roku 2016, museli bychom se řídit vyhláškou č. 244/2015. Podle informací dospějeme k následujícímu výpočtu. Výše všeobecného vyměřovacího základu z roku 2014 činí **26 357 Kč** podle § 42 odst. 2 ZDP, kdy počítáme s osobním vyměřovacím základem, který o dva roky předchází vzniku invalidity. Tento vyměřovací základ vynásobíme přepočítacím koeficientem pro rok 2014, který nabývá hodnoty 1,0246. OVZ tedy činí **27 006 Kč** (zaokrouhlo na celé koruny nahoru dle § 16 odst. 9 ZDP).

Opět vypočítáme procentní výměru pro výpočet výše invalidního důchodu, tj.:

- 1. redukční hranice: 11 883 Kč.
- 2. redukční hranice: 26 % z 15 123 Kč, tj. 3 932 Kč.

Součtem redukčních hranic získáváme výpočtový základ **15 815 Kč**. Základní výměra opět činí **2 440 Kč**.

Dle § 42 odst. 2 ZDP činí u invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně procentní míra 45 % z výpočtového základu, tj. 7 117 Kč. Invalidní důchod třetího stupně tedy spolu se základní výměrou činí **9 557 Kč**. Dle § 42 odst. 3 ZDP se procentní výměra u invalidity druhého stupně zkracuje na polovinu procentní výměry vypočítané u třetího stupně, tudíž na částku 3 559 Kč. Výše důchodu v druhém stupni invalidity bude činit **5 999 Kč**. U prvního stupně invalidity je procentní výměra třetinou procentní výměry v třetím stupni invalidity, tj. 2 373 Kč. Invalidní důchod pro invaliditu v prvním stupni bude činit **4 813 Kč**.

Jak můžeme pozorovat, uvedené výpočty jsou vyšší pro rok 2016. Je to dáno především vyšším všeobecným vyměřovacím základem, vyšším přepočítacím koeficientem a o něco vyšší první redukční hranicí, která se započítává plně. Nicméně díky valorizacím se téměř vyrovnává částka invalidního důchodu, který bych začala pobírat v roce 2016 a který pobírám od roku 2014.

V roce 2015 došlo ke zvýšení procentní výměry o 1,6 % na částku 6 947 Kč a zvýšení základní výměry o 60 Kč na 2 400 Kč. Invalidní důchod třetího stupně tak v roce 2015 činil 9 347 Kč. V roce 2016 se zvýšila pouze základní výměra o 40 Kč, došlo tedy k vyplácení invalidního důchodu v částce 9 387 Kč. Nyní nás čeká valorizace, při které se zvýší základní výměra na 2 550 Kč a procentní výměra o 2,2 %, tedy na hodnotu 7 100 Kč. Výše invalidního důchodu bude nabývat částky **9 650 Kč**.

4.3 Vývoj invalidních důchodů

V době tvorby této bakalářské práce zatím neexistují přehledné informace o vývoji invalidních důchodů k 31. 12. 2016, proto se budu opírat o informace datované k 31. 12. 2015.

Zpracovala jsem údaje uvedené na webu Českého statistického úřadu a vytvořila přehlednou tabulku. V tabulce najdeme porovnání údajů o počtu příjemců všech stupňů invalidních důchodů jak pro mužské, tak ženské pohlaví. Také zde nalezneme údaje o výši průměrného invalidního důchodu ve všech stupních invalidity opět pro muže i pro ženy. Všechny tyto tabulky jsou vloženy v Příloze E bakalářské práce. Z těchto tabulek jsem se pokusila vybrat zásadní informace týkající se Jihomoravského kraje i okresu Vyškov.

K 31. 12. 2015 se v Jihomoravském kraji nachází 53 194 invalidních důchodců, přičemž 1. stupeň pobírá 22 401, 2. stupeň 9 113 a 3. stupeň 21 680 důchodců. K porovnání jsem využila dat, která poskytuje Česká správa sociálního zabezpečení, a zjistila jsem následující informace. V prvním stupni invalidity můžeme pozorovat mírný růst důchodů v roce 2014 a mírný pokles v roce 2015. Druhý stupeň invali-

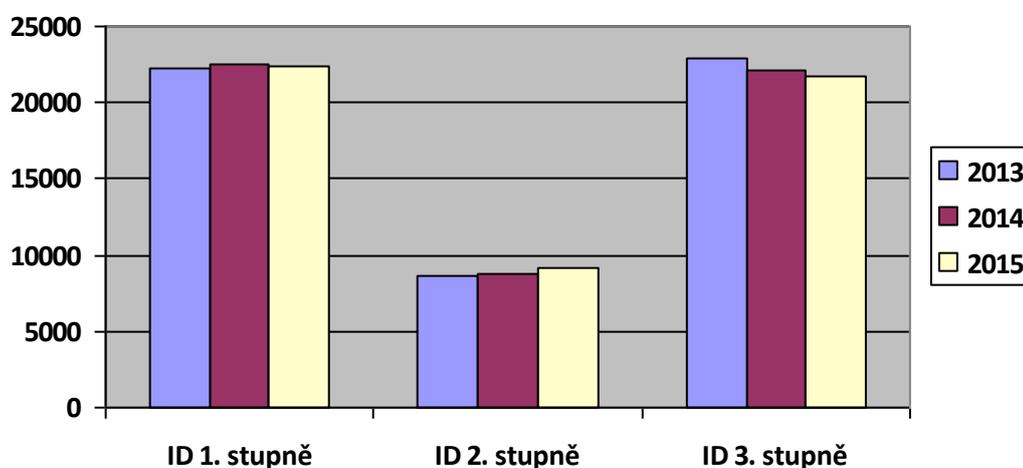
dity má za poslední tři roky tendenci mírného růstu, opačný případ sledujeme u invalidity třetího stupně.

Tab. 4 Tabulka stupňů invalidních důchodů 2013 – 2015 v JMK

	2013	2014	2015
ID 1. stupně	22277	22471	22401
ID 2. stupně	8605	8831	9113
ID 3. stupně	22856	22179	21680

Zdroj: www.cssz.cz, 2016

Graf 2 Vývoj stupňů invalidních důchodů 2013 – 2015 v JMK

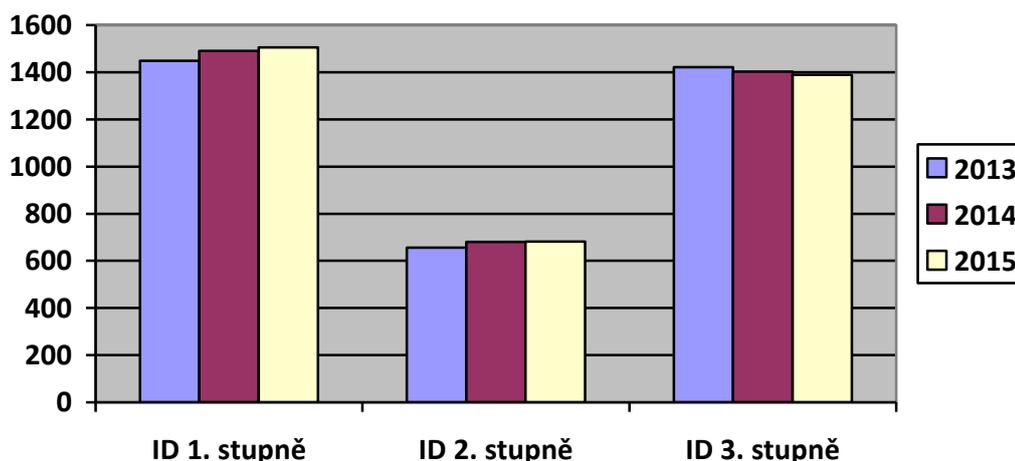
Předpokládám, že následující vývoj stupňů invalidity je závislý především na změně stupňů invalidity při kontrolní posudkové komisi. Dle mého dochází při přezkoumání ke změně třetího stupně invalidity na druhý stupeň invalidity apod. Následující graf i tabulka však neukazují počet nově přiznaných důchodů. Pátrala jsem po informacích, které by mi doplnily tento graf. Nicméně jsem se k takovým informacím nedostala.

Tab. 5 Tabulka stupňů invalidních důchodů 2013 – 2015 v okrese Vyškov

	2013	2014	2015
ID 1. stupně	1449	1491	1505
ID 2. stupně	656	680	682
ID 3. stupně	1422	1402	1389

Zdroj: www.cssz.cz, 2016

Graf 3 Vývoj stupňů invalidních důchodů 2013 – 2015 v okrese Vyškov

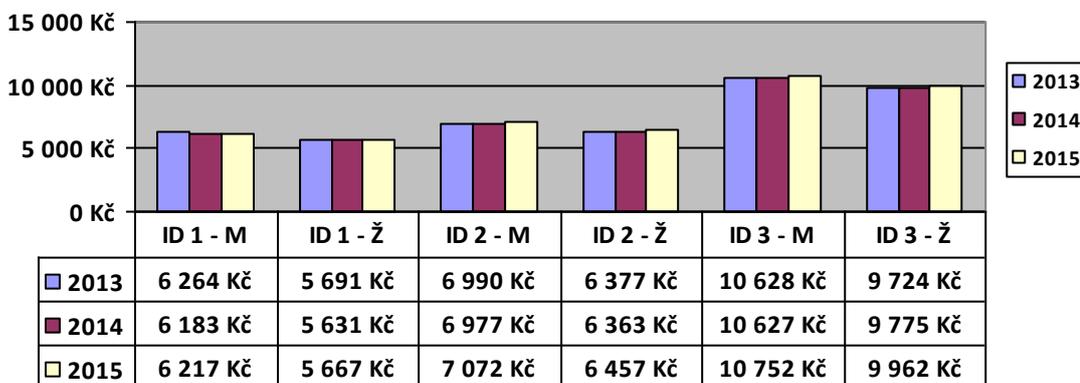
V obou tabulkách jak pro Jihomoravský kraj, tak pro okres Vyškov můžeme sledovat vždy pokles invalidních důchodců ve třetím stupni. Můžeme také vidět, že v obou případech zaznamenáváme nižší počet příjemců invalidního důchodu 2. stupně oproti počtu příjemců 1., případně 3. stupně invalidního důchodu. Největší nárůst invalidních důchodců zaznamenáváme v okrese, kde se v roce 2014 zvýšil počet příjemců invalidního důchodu 1. stupně o 3,7 %. Největší pokles sledujeme v Jihomoravském kraji, tentokrát došlo ke snížení počtu příjemců invalidních důchodců v 1. stupni o 2,9 %.

Zajímavá je také informace, že v roce 2015 se v Jihomoravském kraji nachází 5 % invalidních důchodců, přičemž v okrese Vyškov se nachází 6,7 % všech invalidních důchodců tohoto kraje.

V další tabulce a grafu nalezneme informace o průměrné výši invalidních důchodů všech stupňů za poslední tři roky pro obě pohlaví. Jak již bylo zmíněno v předchozím textu, výše invalidního důchodu závisí na stupni invalidního důchodu, případně na osobním vyměřovacím základu. Je patrné, že neexistuje velký rozdíl v částce mezi 1. a 2. stupněm invalidního důchodu. Dle mého je hlavním důvodem výše procentní výměry, která činí 0,5 % z výpočtového základu u 1. stupně a 0,75 % u výpočtového základu 2. stupně invalidity. Můžeme také sledovat vyšší

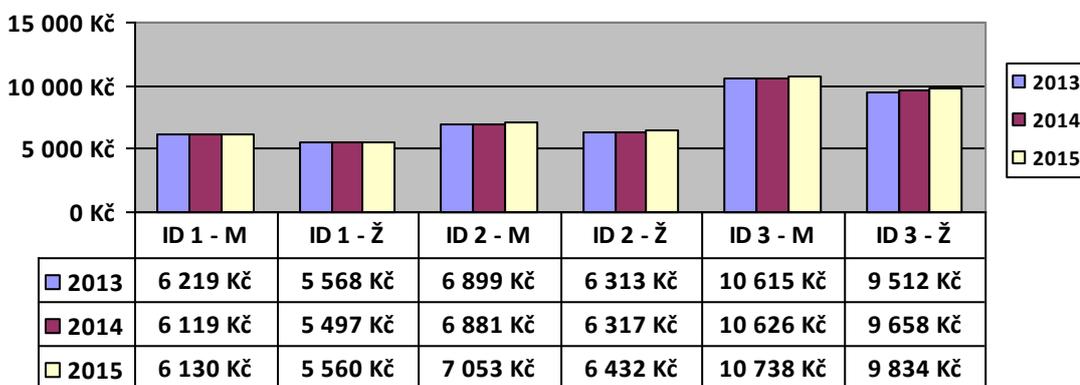
důchod ve všech stupních invalidity u mužů, který je dán tím, že muži obecně mají vyšší příjmy než ženy.

Tab. 6 Údaje o průměrné výši částek invalidních důchodů obou pohlaví 2013 – 2015 v JMK

V následující tabulce pozorujeme průměrnou výši všech stupňů invalidních důchodů v okrese Vyškov. I zde pozorujeme, že muži pobírají vyšší důchod než ženy. V porovnání s předchozí tabulkou jsou průměrné důchody v okrese nižší než průměrné důchody v Jihomoravském kraji. I průměrná mzda je vyšší v Jihomoravském kraji celkově než v okrese Vyškov.

Tab. 7 Údaje o průměrné výši invalidních důchodů obou pohlaví 2013 – 2015 v okrese Vyškov

Jak v tabulce 6, tak v tabulce 7 můžeme sledovat mírné snížení částky invalidních důchodů v roce 2014 oproti roku 2013, a to v 1. a 2. stupni ID u žen i u mužů (výjimkou je 2. stupeň ID u žen, zde průměrný důchod mírně stoupl). Průměrná mzda v tomto roce mírně stoupla, základní výměra se zvýšila o 10 Kč oproti roku 2013. Mírně se zvýšil i počet důchodců v daném stupni invalidity za rok 2014. Důvody snížení částky invalidních důchodů bych tedy viděla následující:

- příjemcům nově přiznaných důchodů byl vypočítán invalidní důchod nižší, než byl průměr z roku 2013
- při snížení stupně invalidity u důchodce došlo k přepočítání částky invalidního důchodu. Ten začal nově pobírat invalidní důchod nižší.

Nejvyšší meziroční nárůst průměrného invalidního důchodu je zaznamenán u mužů v okrese Vyškov, a to u 2. stupně invalidity v roce 2015, kde došlo ke zvýšení o 2,5 %. Nejvyšší pokles je sledován opět v okrese Vyškov u mužů, tentokrát v 1. stupni invalidity při porovnání let 2013 a 2014. Zde sledujeme pokles o 1,6 %. Jak si však můžeme povšimnout, jedná se o změny v řádech desetikorun.

5 Diskuze

V praktické části této bakalářské práce jsem se nejdříve zaměřila na řízení o přiznání invalidního důchodu. Víím, že se jedná o proces zdlouhavý, který trvá přibližně tři měsíce. V mém případě však celé řízení proběhlo za jeden měsíc. Žádost jsem podávala 3. 2. 2014 a do týdne mi byl doručen dopis s profesním dotazníkem a formulářem pro ošetřujícího lékaře. Měla jsem snad týden na vyplnění a odeslání papírů zpět na OSSZ ve Vyškově. Za měsíc od podání žádosti mi přišla pozvánka k vyšetření zdravotního stavu v rámci prováděné zjišťovací lékařské prohlídky, kdy k posouzení zdravotního stavu došlo 14. 3. 2014. Ač jsem psala, že tato lékařská prohlídka není povinná a že může být rozhodnuto o zdravotním stavu i bez přítomnosti žadatele, já jsem se musela povinně zúčastnit vyšetření. Jedinou výjimku měli ti, jimž zdravotní stav nedovolil se zúčastnit této lékařské posudkové komise. Samotné posouzení zdravotního stavu netrvalo ani patnáct minut, posudková lékařka se mě zeptala na aktuální zdravotní stav, a zda jí přináším ještě nějaké zdravotní zprávy, které nebyly součástí lékařského spisu. Nicméně posudek o invaliditě již posudková lékařka měla nachystaný. Jeden podepsaný výtisk mi předala a sdělila, že posudek předá České správě sociálního zabezpečení. Rozhodnutí ČSSZ ve věci žádosti o ID jsem však neobdržela. Po asi třech měsících od posudku o invaliditě došlo k výplatě ID na účet. O rozhodnutí ČSSZ jsem sama musela zažádat, zpětně mi jej zaslali 9. 12. 2014.

V další kapitole praktické části jsem se věnovala výpočtu invalidního důchodu ve třech stupních invalidity, a to nejen pokud je pojištěnec výdělečně činný, ale také pokud ještě nebyl schopný výdělečné činnosti. Až sedmdesát procent ekonomicky aktivního obyvatelstva nedosahuje průměrné měsíční mzdy, která dosáhla v roce 2016 výše 27 006 Kč. Protože se invalidní důchod u nevýdělečně činných obyvatel počítá právě z průměrné měsíční mzdy, jsou často invalidní důchody těchto osob vyšší než těch, kteří do vzniku invalidity pracovali.

Ve Statistické ročence z oblasti důchodového pojištění 2015 se dočteme několik zajímavých informací týkající se statistiky důchodového pojištění pro Českou republiku. V České republice se k 31. 12. 2015 nachází 411 571 důchodců pobírajících invalidní důchod, přičemž 13 % z nich je z Jihomoravského kraje. Každý měsíc je v České republice nově přiznáno více než dva a půl tisíce invalidních důchodů. Nově přiznáno bylo 15 837 invalidních důchodů prvního stupně, 4 805 invalidních důchodů druhého stupně a 9 529 invalidních důchodů třetího stupně. Za posledních patnáct let stouply výdaje na důchodové pojištění dvojnásobně. V roce 2000 činily výdaje 182 mld. Kč, v roce 2015 se již jednalo o 387 mld. Kč. Více než 81 %

výdajů na důchodové pojištění putuje na vyplácení starobních důchodů. Invalidním důchodcům třetího stupně se v roce 2015 vyplácelo 26,5 mld. Kč, na invalidní důchody druhého stupně se vyplácelo 5,8 mld. Kč a na invalidní důchody prvního stupně 12 mld. Kč.

Od roku 1970 se prodloužila doba pobírání starobního důchodu o dvojnásobek. Průměrná délka pobírání starobního důchodu je nyní 24 let.

U více než 4 000 osob bylo zaznamenáno zhoršení stavu o jeden stupeň, tedy z invalidity prvního stupně na invaliditu druhého stupně. U 3 786 osob došlo k zhoršení stavu o jeden stupeň, které vyžadovalo změnu pracovní schopnosti tak, že byli uznáni invalidními pro invaliditu třetího stupně.

Průměrný invalidní důchod ve třetím stupni invalidity za rok 2015 dosahoval výše 10 392 Kč, ve druhém stupni invalidity 6 782 Kč a v prvním stupni invalidity 5 940 Kč. Ve srovnání s celorepublikovým průměrem je výše prvního a druhého stupně ID vyšší, než je průměrná výše ID v ČR. U třetího stupně ID je Jihomoravský kraj pod průměrem. Většina invalidních důchodců takové výše důchodu však nedosahuje. Jak jsem již zmínila, průměrná mzda více než 70 % obyvatel se neblíží průměrnému platu. Invalidní je takový člověk, u něž dojde k poklesu pracovní schopnosti. V prvním stupni se jedná minimálně o 35 %, maximálně však o 49 %, v druhém stupni invalidity o 50 až 69 %, jak jsem již uvedla v předchozím textu. Logicky tedy vyplývá, že i když není výdělečná činnost nijak limitována, invalidní důchodce by neměl být schopen dosavadního pracovního výkonu a může dojít ke snížení pracovního úvazku v práci, a tím i ke snížení příjmů jedince. S invaliditou přichází i ztížení životních podmínek, výše invalidního důchodu tak často nemusí ani vystačit na pokrytí základních potřeb nemocného jedince. Stává se ale, že i když je člověk uznán invalidním, pokračuje ve stejném pracovním úvazku za stejných pracovních podmínek, a tak se někomu může zdát, že se jedinci zlepšily životní podmínky, protože dosahuje vyššího příjmu. Částka invalidního důchodu by totiž měla sloužit jako kompenzace nákladů, které jsou spojeny s onemocněním, ať už se jedná o častější dojíždění k lékaři, koupi zdravotních pomůcek, případně léků.

Ve třetím stupni invalidity se již občan musí spoléhat často pouze na příjem plynoucí mu z invalidního důchodu. Zde je totiž zaznamenán pokles pracovní schopnosti o 70 % a více. Do posudku o invaliditě se často píše, že jedinec není schopen pracovní činnosti za zcela mimořádných podmínek. Takto invalidní důchodce sice nemůže pracovat, doba pobírání invalidního důchodu třetího stupně se mu alespoň částečně počítá do doby pojištění.

Za invalidní důchodce 3. stupně platí zdravotní i sociální pojištění stát. U 1. a 2. stupně invalidity stát platí pouze zdravotní pojištění, předpokládá se totiž, že má důchodce příjem, který podléhá platbě sociálního pojištění. Pro zaměstnavatele je výhodné zaměstnat osoby zdravotně postižené, dokonce je to uzákoněno

v § 81 novelizovaného zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. Stát přispívá na zřízení chráněných pracovních míst, případně zaměstnavatel může získat příspěvek na provozní náklady, případně na mzdy. Dokonce si může odečíst slevu na dani v částce 18 000 Kč (u invalidity 1. a 2. stupně) nebo 60 000 Kč (u invalidity 3. stupně). Stát se takto snaží zvýhodnit zdravotně postižené osoby na trhu práce.

Financování starobních důchodů má negativní dopad na stát. Jak jsem se již zmiňovala, starobní důchody tvoří více než 81 % výdajů důchodového pojištění, přičemž se jedná o téměř třetinu všech výdajů státního rozpočtu. Každoročně se prohlubuje státní dluh. Tato informace je jedním z důvodů posouvání hranice důchodového věku. Zvýšila se také potřebná doba pojištění, která dnes činí 35 let potřebného pojištění. Dle mého názoru se stát snaží, aby lidé byli nuceni déle pracovat a odvedli tak více peněz do systému. Řešení tohoto problému vidím v přispívání osob do doplňkového penzijního spoření. Jedinci by se nemuseli spoléhat na výši starobního důchodu poskytnutou státem a zajistili by se částečně sami na stáří. Ne každý si však takové jednání může dovolit.

6 Závěr

Bakalářská práce se zaměřuje na sociální zabezpečení s bližším nahlédnutím na důchodové pojištění. Problematika důchodového pojištění je nejen popsána, ale pomocí zákonů a vyhlášek došlo k vypočítání invalidního důchodu ve všech stupních invalidity. Následovalo seznámení se s vývojem invalidních důchodů ve vybraném regionu.

Důchodové pojištění je zakotveno především v zákoně č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění. Tento zákon prošel již několika novelizacemi, které byly provázeny zásadními změnami. K těm podstatným patří postupné prodlužování věku odchodu do důchodu, dále zvyšující se potřebná doba pojištění či změna u invalidních důchodů, kde byl předchozí systém o dvou invalidních důchodech nahrazen jedním invalidním důchodem o třech stupních. První dvě změny se dotýkají nás všech. V případě splnění podmínek budeme mít nárok na pobírání starobního důchodu. Jinak je tomu u invalidního důchodu, zde se jedná o nepředvídatelnou sociální událost.

V praktické části došlo k řešení průběhu výpočtu invalidního důchodu ve třech stupních invalidity. Zjistila jsem, že zásadní je pro výpočet několik informací. Výše invalidního důchodu závisí na osobním vyměřovacím základu, tzv. dopočtené době, či počtu již odpracovaných let, případně na stupni invalidity. První a druhý stupeň invalidity se v zásadě o moc neliší. Navíc jedinci mohou i nadále pracovat, často však se sníženou pracovní schopností. Jinak je tomu u třetího stupně invalidity, kdy se tato částka stává pro jedince často jediným příjmem a zdaleka nedosahuje výše výdělku před sociální událostí vedoucí k invaliditě. Každý měsíc je nově uznáno invalidními více než dva a půl tisíce osob, dochází tak k zvyšování výdajů ze státního rozpočtu. Každoročně je také zhruba třetina výdajů vyplácena na starobní důchody. Stát se sice snaží tuto situaci řešit zvyšováním daní, příjmy, které však plynou z pojistného na sociální zabezpečení, nemůžou plně pokrýt výdaje na sociální zabezpečení, a dochází tak ke každoročnímu deficitu státního rozpočtu. Myslím si, že bychom měli začít jednat na základě principu subsidiarity, a dokud to zvládneme, chovat se tak, abychom se zabezpečili na stáří.

7 Literatura

7.1 Knižní publikace

ARNOLDOVÁ, Anna. *Sociální zabezpečení I: sociální zabezpečení v České republice, lékařská posudková služba, pojistné, systémy sociálního zabezpečení*. Praha: Grada, 2012. Aktuální legislativa. ISBN 978-80-247-3724-9.

ČEVELA, Rostislav. *Sociální a posudkové lékařství*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze. ISBN 978-80-246-2938-4.

CHVÁTALOVÁ, Iva. *Právo sociálního zabezpečení v České republice a Evropské unii*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. Monografie. ISBN 978-80-7380-374-2.

KAHOUN, Vilém. *Sociální zabezpečení: vybrané kapitoly*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Triton, 2013. ISBN 978-80-7387-733-0.

KREBS, Vojtěch. *Sociální politika*. 6., přepracované a aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-921-2.

PTÁČKOVÁ MÍSAŘOVÁ, Petra a Milena OTAVOVÁ. *Daň z příjmů srozumitelně*. Ostrava: Key Publishing s.r.o., 2015. Ekonomie. ISBN 978-80-7418-243-3.

Statistická ročenka z oblasti důchodového pojištění 2015. Praha: Česká správa sociálního zabezpečení, 2016. ISBN 978-80-87039-47-2.

TRÖSTER, Petr. *Právo sociálního zabezpečení*. 6., podstatně přeprac. a aktualiz. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Academia iuris. ISBN 978-80-7400-473-5.

VESELÝ, Jiří. *Právo sociálního zabezpečení*. Praha: Linde Praha, 2013. ISBN 978-80-7201-915-1.

7.2 Elektronické zdroje

Důchodci v okresech a krajích ČR k 31. 12. 2013 – celkem (muži + ženy). *Česká správa sociálního zabezpečení*. [online]. [2014] [cit. 2016-12-14]. Dostupné z: <http://www.cssz.cz/NR/rdonlyres/8907A2A0-0A9A-46AA-B950-EF70DE4D3E76/0/2013duchodcivokresechakrajichcr.pdf>

Důchodci v okresech a krajích ČR k 31. 12. 2014 – celkem (muži + ženy). *Česká správa sociálního zabezpečení*. [online]. [2015] [cit. 2016-12-14]. Dostupné z: <http://www.cssz.cz/NR/rdonlyres/ADAF2683-F759-46A0-9BD8-662D8940D740/0/2014duchodcivokresechakrajichcr.pdf>

- Důchodci v okresech a krajích ČR k 31. 12. 2015 – celkem. *Česká správa sociálního zabezpečení*. [online]. [2016] [cit. 2016-12-13]. Dostupné z: http://www.cssz.cz/NR/rdonlyres/8F25444A-1771-4A98-A5A6-DC9DBFFC6764/0/2015duchodci_v_okresech_a_krajich_cr.pdf
- Důchodové pojištění. *Ministerstvo práce a sociálních věcí*. [online]. [2016] [cit. 2016-11-28]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/3>
- Fondy zdravotních pojišťoven. *Ministerstvo zdravotnictví České republiky*. [online]. 7.1.2016 [cit. 2016-11-25]. Dostupné z: http://www.mzcr.cz/KvalitaABezpeci/obsah/fondy-zdravotnich-pojistoven_3441_29.html
- Ministerstvo financí – Sekce veřejné rozpočty. *Státní rozpočet 2015 v kostce: Informační příručka Ministerstva financí ČR* [online]. [2015]. [cit. 2016-11-25]. ISBN 978-80-85045-75-8. Dostupné z: www.mfcr.cz/assets/cs/media/Informacni-letak_2015_Statni-rozpocet-v-kostce.pdf
- Obecné informace. *Integrovaný portál MPSV*. [online]. 6.1.2015 [cit. 2016-11-23]. Dostupné z: <https://portal.mpsv.cz/soc/hn/obcane/obecne>
- Počet starobních důchodců stoupá, průměrně pobírali 11 441 korun měsíčně. *Česká správa sociálního zabezpečení*. [online]. 2.11.2016 [cit. 2016-11-28]. Dostupné z: <http://www.cssz.cz/cz/o-cssz/informace/media/tiskove-zpravy/tiskove-zpravy-2016/2016-11-3-pocet-starobnich-duchodcu-stoupa-prumerne-pobirali-11441-korun-mesicne.htm>
- Průměrná výše důchodu (v prosinci příslušného roku). *Český statistický úřad*. [online]. [2016] [cit. 2016-12-14]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=SZB05b&z=T&f=TABULKA&skupId=467&katalog=30850&v=v4_null_null_null&&u=v67_VUZEMI_100_3115&str=v67
- Předdůchod, náhradní doba pojištění, vyloučená doba. Tyto i další pojmy objasnili odborníci v Pardubicích. *Česká správa sociálního zabezpečení*. [online]. 25.9.2015 [cit. 2016-12-04]. Dostupné z: <http://www.cssz.cz/cz/o-cssz/informace/media/tiskove-zpravy/tiskove-zpravy-2015/2015-09-25-predduchod-nahradni-doba-pojisteni-vyloucena-doba-tyto-i-dalsi-pojmy-objasnili-odbornici-.htm>
- Přehled vybraných statistických ukazatelů z agend ČSSZ. *Česká správa sociálního zabezpečení*. [online]. 14.1.2016 [cit. 2016-12-13]. Dostupné z: http://www.cssz.cz/NR/rdonlyres/CC224160-8D43-43B7-B69A-CFE649EC94B9/0/Ukazatele_prosinec2015.pdf

- Příjemci důchodů podle druhu důchodu a pohlaví (stav k 31. 12.). *Český statistický úřad*. [online]. 8.11.2016 [cit. 2016-11-28]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/10180/34280637/19002916102.pdf/ef76dd87-a6fd-4047-aa13-b2180a758355?redirect=https%3A%2F%2Fwww.czso.cz%2Fcsu%2Fczso%2Fdomov%3Fp_p_id%3D3%26p_p_lifecycle%3D0%26p_p_state%3Dmaximized%26p_p_mode%3Dview%26_3_groupId%3D0%26_3_keywords%3D%25C5%25AFc%20hod%26_3_struts_action%3D%252Fsearch%252Fsearch%26_3_redirect%3D%252Fportal%252Flayout%253Fp_l_id%253D20137706%2526p_v_l_s_g_id%253D0
- Souběh nároků na výplatu dvou či více důchodů. *Česká správa sociálního zabezpečení*. [online]. [2016] [cit. 2016-11-29]. Dostupné z: http://www.cssz.cz/cz/casopis-narodni-pojisteni/archiv-vydanych-cisel/clanky/soubeh_naroku_na_vyplatu_dvou_ci_vice_duchodu.htm
- Srovnání předdůchod a předčasný důchod. *duchody-duchodci.cz*. [online]. 17.4.2015 [cit. 2016-12-04]. Dostupné z: <http://www.duchody-duchodci.cz/predduchod-vs-predcasny-duchod.php>
- Základní informace: Důchodová reforma. *Ministerstvo financí České republiky*. [online]. 12.2.2016 [cit. 2016-11-30]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/soukrome-penzijni-systemy/duchodova-reforma/zakladni-informace>
- Základní výměra důchodu. *duchody-duchodci.cz*. [online]. 28.9.2016 [cit. 2016-11-28]. Dostupné z: <http://www.duchody-duchodci.cz/zakladni-vymera-duchodu.php>
- Způsoby financování penzijního systému. *Finance.cz*. [online]. [2016]. [cit. 2016-11-25]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/duchody-a-davky/vse-oduchodech/duchodove-systemy/zpusoby-financovani-penzijniho-systemu/>
- Zvýšení důchodů v roce 2017. *duchody-duchodci.cz*. [online]. 28.9.2016 [cit. 2016-11-30]. Dostupné z: <http://www.duchody-duchodci.cz/valorizace-duchodu.php>

7.3 Právní předpisy

Vyhláška č. 244/2015 Sb., o výši všeobecného vyměřovacího základu za rok 2014, přepočítacího koeficientu pro úpravu všeobecného vyměřovacího základu za rok 2014, redukčních hranic pro stanovení výpočtového základu pro rok 2016

a základní výměry důchodu stanovené pro rok 2016 a o zvýšení důchodů v roce 2016.

Vyhláška č. 296/2013 Sb. Vyhláška o výši všeobecného vyměřovacího základu za rok 2012, přepočítacího koeficientu pro úpravu všeobecného vyměřovacího základu za rok 2012, redukčních hranic pro stanovení výpočtového základu pro rok 2014 a základní výměry důchodu stanovené pro rok 2014 a o zvýšení důchodů v roce 2014.

Vyhláška č. 359/2009 Sb. Vyhláška, kterou se stanoví procentní míry poklesu pracovní schopnosti a náležitosti posudku o invaliditě a upravuje posuzování pracovní schopnosti pro účely invalidity (vyhláška o posuzování invalidity).

Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, v platném znění.

Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 376/2015 Sb., o ukončení důchodového spoření, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 589/1991 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.

Přílohy

A Tabulka důchodového věku osob narozených v letech 1936 až 1977

Tab. 8 Tabulka důchodového věku osob narozených v letech 1936 až 1977

Rok narození	DŮCHODOVÝ VĚK					
	MUŽI	ŽENY s ohledem na počet vychovaných dětí				
		0	1	2	3 a 4	5 a více
1936	60r+2m	57r	56r	55r	54r	53r
1937	60r+4m	57r	56r	55r	54r	53r
1938	60r+6m	57r	56r	55r	54r	53r
1939	60r+8m	57r+4m	56r	55r	54r	53r
1940	60r+10m	57r+8m	56r+4m	55r	54r	53r
1941	61r	58r	56r+8m	55r+4m	54r	53r
1942	61r+2m	58r+4m	57r	55r+8m	54r+4m	53r
1943	61r+4m	58r+8m	57r+4m	56r	54r+8m	53r+4m
1944	61r+6m	59r	57r+8m	56r+4m	55r	53r+8m
1945	61r+8m	59r+4m	58r	56r+8m	55r+4m	54r
1946	61r+10m	59r+8m	58r+4m	57r	55r+8m	54r+4m
1947	62r	60r	58r+8m	57r+4m	56r	54r+8m
1948	62r+2m	60r+4m	59r	57r+8m	56r+4m	55r
1949	62r+4m	60r+8m	59r+4m	58r	56r+8m	55r+4m
1950	62r+6m	61r	59r+8m	58r+4m	57r	55r+8m
1951	62r+8m	61r+4m	60r	58r+8m	57r+4m	56r
1952	62+10m	61r+8m	60r+4m	59r	57r+8m	56r+4m
1953	63r	62r	60r+8m	59r+4m	58r	56r+8m
1954	63r+2m	62r+4m	61r	59r+8m	58r+4m	57r
1955	63r+4m	62r+8m	61r+4m	60r	58r+8m	57r+4m
1956	63r+6m	63r+2m	61r+8m	60r+4m	59r	57r+8m
1957	63r+8m	63r+8m	62r+2m	60r+8m	59r+4m	58r
1958	63+10m	63r+10m	62r+8m	61r+2m	59r+8m	58r+4m
1959	64r	64r	63r+2m	61r+8m	60r+2m	58r+8m
1960	64r+2m	64r+2m	63r+8m	62r+2m	60r+8m	59r+2m
1961	64r+4m	64r+4m	64r+2m	62r+8m	61r+2m	59r+8m
1962	64r+6m	64r+6m	64r+6m	63r+2m	61r+8m	60r+2m
1963	64r+8m	64r+8m	64r+8m	63r+8m	62r+2m	60r+8m
1964	64r+10m	64r+10m	64+10m	64r+2m	62r+8m	61r+2m
1965	65r	65r	65r	64r+8m	63r+2m	61r+8m
1966	65r+2m	65r+2m	65r+2m	65r+2m	63r+8m	62r+2m
1967	65r+4m	65r+4m	65r+4m	65r+4m	64r+2m	62r+8m
1968	65r+6m	65r+6m	65r+6m	65r+6m	64r+8m	63r+2m

Rok narození	DŮCHODOVÝ VĚK					
	MUŽI	ŽENY s ohledem na počet vychovaných dětí				
		0	1	2	3 a 4	5 a více
1969	65r+8m	65r+8m	65r+8m	65r+8m	65r+2m	63r+8m
1970	65r+10m	65r+10m	65r+10m	65r+10m	65r+8m	64r+2m
1971	66r	66r	66r	66r	66r	64r+8m
1972	66r+2m	66r+2m	66r+2m	66r+2m	66r+2m	65r+2m
1973	66r+4m	66r+4m	66r+4m	66r+4m	66r+4m	65r+8m
1974	66r+6m	66r+6m	66r+6m	66r+6m	66r+6m	66r+2m
1975	66r+8m	66r+8m	66r+8m	66r+8m	66r+8m	66r+8m
1976	66+10m	66+10m	66+10m	66+10m	66+10m	66+10m
1977	67r	67r	67r	67r	67r	67r

Vysvětlivky:

„r“ znamená rok

„m“ znamená měsíc

B Oznámení o valorizaci důchodů

Obr. 2 ČSSZ – Valorizace důchodu v roce 2014

		<p>ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ ÚSTŘEDÍ - ODBOR ROZHODOVÁNÍ O DÁVKÁCH DŮCHODOVÉHO POJIŠTĚNÍ Křížová 25, 225 08 Praha 5</p>	4645/4545 / z.1. ek.208 / 18.12.15 / 13.17.33569/ceska_posta	
V Praze dne 17.12.2014		PANÍ VRTÍKOVÁ HANA		
V písemném styku uvádějte vždy toto číslo:				
OZNÁMENÍ				
Od lednové splátky 2015 Vám upravujeme vyplácený důchod podle vyhlášky MPSV č. 208/2014 Sb. takto:				
DŮCHOD	VÝMĚRA	DOSAVADNÍ VÝŠE	ZVÝŠENÍ	PO ÚPRAVĚ NÁLEŽÍ
Invalidní třetího stupně	procentní základní	6837 Kč 2340 Kč	o 1,6% o	110 Kč 60 Kč 6947 Kč měs. 2400 Kč měs.
Celkem Vám náleží				9347 Kč měs.
				
Ing. Marie Nováková ředitelka odboru rozhodování o dávkách důchodového pojištění				

Obr. 3 ČSSZ – Valorizace důchodu v roce 2015

		<p>ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ ÚSTŘEDÍ - ODBOR ROZHODOVÁNÍ O DÁVKÁCH DŮCHODOVÉHO POJIŠTĚNÍ Křížová 25, 225 08 Praha 5</p>		
V Praze dne 21.12.2015	PANÍ VRTÍKOVÁ HANA	3218 / 3218 / 1 z 1 / akod08 / 151221 / 132230 / 0s7k/ceska_posta		
V písemném styku uvádějte vždy toto číslo:				
OZNÁMENÍ				
Od lednové splátky 2016 upravujeme základní výměru vypláceného důchodu podle vyhlášky MPSV č. 244/2015 Sb. takto:				
DŮCHOD	VÝMĚRA	DOSAVADNÍ VÝŠE	ZVÝŠENÍ	PO ÚPRAVĚ NÁLEŽÍ
Invalidní třetího stupně	základní	2400 Kč	o 40 Kč	2440 Kč měs.
Procentní výměra invalidního důchodu třetího stupně se nezvyšuje a nadále náleží ve výši				6947 Kč měs.
Celkem náleží				9387 Kč měs.
				
 Ing. Marie Nováková ředitelka odboru rozhodování o dávkách důchodového pojištění				

C Posudek o invaliditě

Obr. 4 Posudek o invaliditě z roku 2014 – část 1.

Strana: 1	
OSSZ Vyškov	
adresa Dvořákova 36, 68201 Vyškov 1	
Hana Vrtíková, RČ:	Čj.: LPS/2014/245-VY_CSSZ
NAŠE ZN : LPS/2014/245-VY_CSSZ	Adresát:
VYŘIZUJE : Knobová	Paní
TEL./LINKA : 517319146	Hana Vrtíková
E-MAIL : eva.knobova@cssz.cz	68501 Bučovice
DATUM : 2014-03-14	
Posuzující lékař: MUDr. Božena Kubačáková	
POSUDEK O INVALIDITĚ	
Posuzovaná: Hana Vrtíková	rodné číslo:
Adresa: 68501 Bučovice	
Účel: Posouzení zdravotního stavu a pracovní schopnosti ve smyslu ustanovení § 8, odst. 1, písm.a) zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního pojištění, v platném znění ze dne 14.03.2014	
Výčet rozhodujících podkladů o zdravotním stavu pojištěnce, z nichž orgán sociálního zabezpečení vycházel při posouzení zdravotního stavu a pracovní schopnosti pojištěnce:	
Zdravnická dokumentace ošetřujícího lékaře: - MUDr. L. Kopáčová, prakt. lék. Bučovice, lék.nál.ze dne 10.2.2014	
Posudek byl vypracován na podkladě dalších nálezů odborných lékařů: - prop. zpráva z IGEK odd. FN Brno, prim. MUDr. J. Dolina, Ph.D., MUDr. H. Dujsíková, Ph.D., ze dne 13.1.2014 - lék. zpráva z chir. kl. FN Brno, MUDr. V. Procházka, Ph.D., ze dne 25.11.2013.	
Profesní dotazník ze dne 10.2.2014	
Skutková zjištění, ke kterým orgán sociálního zabezpečení dospěl při posuzování zdravotního stavu a pracovní schopnosti pojištěnce:	
Morbus Crohn - diagnostik. 11/2013, postižení TI, caeka, pravého kolon + cca 15 cm orálně jejunu + pylorus + duodenum - zde stenotizace neproslupná pro endoskop, vstupně objemný zánětlivý pseudotumor v IC oblasti Stp. resekce IC s anastomosou S-T-S dne 5.12.2013, komplik. absece v ráně, evakuace Segmentární rozšíření pravého ureteru Sideropenická anemie Stressová malnutrice Stp. APPE a.a. 2007	
Výsledek posouzení zdravotního stavu a míry poklesu pracovní schopnosti:	
1. Jedná se o dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav ve smyslu ustanovení § 26 zákona 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění, v platném znění.	
Adresa pro písemný styk: OSSZ Vyškov, Dvořákova 36, 68201 Vyškov 1	

Obr. 5 Posudek o invaliditě z roku 2014 – část 2.

	Strana: 2
OSSZ Vyškov adresa Dvořákova 36, 68201 Vyškov 1	
Hana Vrtíková, RČ:	Čj.: LPS/2014/245-VY_CSSZ
<p>2. Je invalidní dle § 39 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Jde o invaliditu třetího stupně dle § 39 odst. 2 písm. c) cit. zákona. Není schopen výdělečné činnosti za zcela mimořádných podmínek.</p> <p style="margin-left: 40px;">Z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla její pracovní schopnost o 70% a nespĺňuje podmínky ust. § 6 vyhl. č. 359/2009 Sb.</p> <p>3. Den vzniku invalidity: 13.1.2014-dle odb.nál.</p> <p>4. U pojištěnce došlo k poklesu pracovní schopnosti nejméně o 70% a není schopen výdělečné činnosti za zcela mimořádných podmínek.</p> <p>Odůvodnění výsledku posouzení zdravotního stavu a míry poklesu pracovní schopnosti: Posudkové zhodnocení: Zdravotní stav 21-leté posuzované je dlouhodobě nepříznivý pro uvedenou Crohnovu nemoc, těžkou formu s komplikacemi střevními, léč. opak. chir., s přetrvávající zánětl. aktivitou, s těžkým snížením celkové výkonnosti, od 10.1.2014 na biologické th. Procentní míru poklesu pracovní schopnosti určuji vzhledem ke klinickému obrazu a pokračující léčbě- v horní hranici pásma níže uvedené položky. Zdravotní stav posuzované vyžaduje dodržování přísl. životosprávy s psychofyzickým šetřením -klidový režim, pokračování v léčbě a sledování na specializ. pracovišti. Prognosa je nejistá, KLP určuji pro možné zlepšení a stabilizaci zdrav. stavu. Cit. z odb.nál.: -z prop. zprávy IGEK FN Brno ze dne 13.1.2014 -pac. s M. Crohn, agresivním fistulujícím postižením, obrazem pseudotumoru TI, postižením kolon, tenkých kříček + pyloru. Pro vysokou zánětlivou aktivitu a objemný zánětlivý pseudotumor malé pánve indik. IC resekce. Současně provedena anastomoza S-T-S 5.12.2013. Pooperační komplikace v obl. anst. řešeny konzervativně - absces v ráně vypuštěn, přeléčeno ATB dle citlivosti, rána ponechána k resutuze s odstupem- 23.12.2013 operace - toaleta oper.rány a resutura v CA. 6.1.2014 CT břicha. Závěr: stav po resekcí ileocéka, anastomoza side to side. V mezidobí došlo k významné regresi volné tekutiny, abscesových formací i zánětlivého prosáknutí mesenteria, residuálně drobná kolekce tekutiny v břišní stěně subumbilikálně, drobný residuální infiltrát pod břišní stěnou v pravém mesogastriu a minimum tekutiny v malé pánvi. Parciální regrese mesenteriální lymfadenopatie. Přetrvává zánětlivé zesílení cca 15 cm úseku tenkého střeva v levém hypogastriu. Lehce segmentárně rozšířený pravý ureter s akcentovanou stěnou. KNPT vyšetření 9.1.2014 před biologickou léčbou. Doporučení: z plicního hlediska možno zahájit biolog. léčbu, ko zde na všeob. ambul. za 6 měsíců. Aplikace biologické léčby-HUMIRA- podání: 10.1.2014.</p> <p>Posudkový závěr: Rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu pojištěnce s nejvýznamnějším dopadem na pokles pracovní schopnosti je zdravotní postižení uvedené v kapitole XI., odd. C, položce 4c přílohy k vyhláše č. 359/2009 Sb., pro které se stanovuje míra poklesu pracovní schopnosti 70 %.</p> <p>Posouzení zdravotního stavu a pracovní schopnosti provedl(a): OSSZ Vyškov MUDr. Božena Kubačáková</p> <p><i>Poučení o opravném prostředku</i> Proti tomuto posudku není možné odvolání ani jiný opravný prostředek. Opravný prostředek (námitky ve věcech důchodového pojištění/odvolání v ostatních případech) je možné podat až proti rozhodnutí, které bude vydáno na podkladě tohoto posudku.</p> <p>Razítko OSSZ podpis posuzujícího lékaře </p> <p>Adresa pro písemný styk: OSSZ Vyškov, Dvořákova 36, 68201 Vyškov 1</p>	

Obr. 6 Posudek o invaliditě z roku 2015 – část 1.

Strana: 1

OSSZ Vyškov
adresa Dvořákova 36, 68201 Vyškov 1

Hana Vrtíková, RČ: **Čj.: LPS/2015/318-VY_CSSZ**

NAŠE ZN : LPS/2015/318-VY_CSSZ Adresát:
VYŘIZUJE : Knobová **Paní**
TEL./LINKA : 517319146 **Hana Vrtíková**
E-MAIL : eva.knobova@cssz.cz **68501 Bučovice**

Posuzující lékař: **MUDr. Božena Kubačáková**

POSUDEK O INVALIDITĚ

Posuzovaná: **Hana Vrtíková** rodné číslo:

Účel: Posouzení zdravotního stavu a pracovní schopnosti ve smyslu ustanovení § 8, odst. 1, písm.a) zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního pojištění, v platném znění ze dne **06.03.2015**

Výčet rozhodujících podkladů o zdravotním stavu pojištěnce, z nichž orgán sociálního zabezpečení vycházel při posouzení zdravotního stavu a pracovní schopnosti pojištěnce:

Zdravotnická dokumentace ošetřujícího lékaře:
- MUDr. L. Kopáčová, prakt. lék. Bučovice, lék.nál.ze dne 10.2.2015

Posudek byl vypracován na podkladě dalších nálezů odborných lékařů:
- prop. zpráva z IGEK odd. FN Brno, prim. MUDr. J. Dolina, Ph.D., MUDr. H. Dujsíková, Ph.D., ze dne 1.4. a 4.11.2014
- lék. zpráva z TRV ambul. FN Brno, MUDr. M. Plutinský, ze dne 19.12.2014

Profesní dotazník ze dne 5.2.2015

Skutková zjištění, ke kterým orgán sociálního zabezpečení dospěl při posuzování zdravotního stavu a pracovní schopnosti pojištěnce:

Morbus Crohn - diagnostik. 11/2013
- postižení TI, caeka, pravého kolon + cca 15 cm orálně jejunu + pylorus + duodenum - zde stenotizace neprostopná pro endoskop
- vstupně objemný zánětlivý pseudotumor v IC oblasti
- stp. resekci IC s anastomosou S-T-S dne 5.12.2013, komplik. abscesem v ráně, evakuace, resutura rány 23.12.2013
- t.č.na th.ADA cyklicky, regrese postižení
Segmentární rozšíření pravého ureteru, ke kontrole
Sideropenická anemie
Stressová malnutrice t.č.komp.
Stp. APPE-2007

Adresa pro písemný styk:
OSSZ Vyškov, Dvořákova 36, 68201 Vyškov 1

Obr. 7 Posudek o invaliditě z roku 2015 – část 2.

Strana: 2

OSSZ Vyškov

 adresa Dvořákova 36, 68201 Vyškov 1

Hana Vrtíková, RČ: 9353215091 **Čj.: LPS/2015/318-VY_CSSZ**

Výsledek posouzení zdravotního stavu a míry poklesu pracovní schopnosti:

1. Jedná se o dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav ve smyslu ustanovení § 26 zákona 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění, v platném znění.
2. Je invalidní dle § 39 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Jde nadále o invaliditu třetího stupně dle § 39 odst. 2 písm. c) cit. zákona. Nadále není schopen výdělečné činnosti za zcela mimořádných podmínek.

Z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla její pracovní schopnost o 70 % a nadále nesplňuje podmínky ust. § 6 vyhl. č. 359/2009 Sb.
3. Den vzniku invalidity: **trvá**
4. U pojištěnce došlo k poklesu pracovní schopnosti nejméně o 70% a není schopen výdělečné činnosti za zcela mimořádných podmínek.

Odůvodnění výsledku posouzení zdravotního stavu a míry poklesu pracovní schopnosti:
 Posudkové zhodnocení:
 Zdravotní stav 22-leté posuzované je dále dlouhodobě nepříznivý pro uvedenou Crohnovu nemoc, těžkou formu s multisegment. postižením, vč. orálního GIT, s komplikacemi střevními, léč. opak. chir., t.č.na biolog.th. /od 10.1.2014/ s příznivou odezvou, avšak i nadále s těžkým snížením celkové výkonnosti. Procentní míru poklesu pracovní schopnosti určují- vzhledem ke klinickému obrazu a pokračující léčbě- dále v horní hranici pásma níže uvedené položky. Zdravotní stav posuzované vyžaduje dodržování přísl. životosprávy s psychofyzickým šetřením -klidový režim, pokračování v léčbě a sedování na specializ. pracovišti. Prognosa je nejistá, KLP určují pro možné zlepšení a stabilizaci zdrav.stavu.

Cit.z odb.nál.:

-z prop. zprávy IGEK FN Brno ze dne 5.11.2014-záv.: viz diagn.souhrn, na sono střev stacionární rozsah postižení tenké kličky v levém meso-hypogastriu v délce cca 15-20 cm, dnes ale klidové, bez zn. aktivity. Kolonoskopie s příznivým nálezem zcela minim. rekurence ve vlastní anastomoze, kolon a 10 cm neoTI makroskopicky intaktní. Na GFS deformace s fragilní, edematózní sliznicí pyloru a bulbu duodena, drobná ulcerace pylorického kanálu. Pro příznivý nález ponecháváme dosavadní zavedenou th., dieta bezbezbytková. Dále dispenz. zde, kontrol. vyš. v 04/2015.

Posudkový závěr:
 Rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu pojištěnce s nejvýznamnějším dopadem na pokles pracovní schopnosti je zdravotní postižení uvedené v kapitole XI., odd. C, položce 4c přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb., pro které se stanovuje míra poklesu pracovní schopnosti 70 %.

Posouzení zdravotního stavu a pracovní schopnosti provedla:
 OSSZ Vyškov
 MUDr. Božena Kubačáková

Razítko OSSZ podpis posuzujícího lékaře

OKRESNÍ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ VYŠKOV
 Dvořákova 36
 682 01 Vyškov
 45 tel.: +420 517 319 111

Adresa pro písemný styk:
 OSSZ Vyškov, Dvořákova 36, 68201 Vyškov 1

D Rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení

Obr. 8 Rozhodnutí ČSSZ o přiznání ID – část 1.

ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ	
Křížová 25, 225 08 Praha 5	

V písemném styku uvádějte
vždy toto číslo jednací:

Paní
Vrtíková Hana
685 01 Bučovice

V Praze dne 9.12.2014 /VL

R O Z H O D N U T Í

Česká správa sociálního zabezpečení rozhodla ve věci žádosti o invalidní důchod paní Vrtíková Hana, nar. 21.3.1993, bytem , 685 01 Bučovice

t a k t o :

Podle ustanovení § 38 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále „zdp“) se od 13.1.2014 přiznává invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně.

Invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně činí 9177 Kč měs.

O D Ů V O D N Ě N Í

Podle posudku Okresní správy sociálního zabezpečení Vyškov ze dne 14.3.2014 byl účastník řízení podle ustanovení § 39 odst. 1 a § 39 odst. 2 písm. a) zdp uznán od 13.1.2014 invalidním pro invaliditu třetího stupně, neboť z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu jeho pracovní schopnost poklesla o 70 %.

Pro zdravotní postižení není účastník řízení schopen výdělečné činnosti za zcela mimořádných podmínek.

Podle ust. § 40 odst. 3 zdp se pro účely splnění podmínky potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod považuje za dobu pojištění doba studia od 1.9.2008 do 12.1.2014.

Výše důchodu se skládá ze základní výměry a procentní výměry. Základní výměry důchodu činí 2340 Kč měs.

Obr. 9 Rozhodnutí ČSSZ o přiznání ID – část 2.

Vzhledem k tomu, že účastník řízení v rozhodném období nedosáhl žádných vyměřovacích základů, byla výše procentní výměry invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně stanovena podle ust. § 42 odst. 3 zdp v minimální výši, která činí 45 % výpočtového základu.

Pro stanovení této minimální procentní výměry byl rozhodující výpočtový základ vypočtený z osobního vyměřovacího základu 25942 Kč, jehož výše odpovídá všeobecnému vyměřovacímu základu za rok 2012 vynásobenému přepočítacím koeficientem, stanoveným pro jeho úpravu, takže minimální výše procentní výměry činí 6837 Kč měs.

POUČENÍ

Proti tomuto rozhodnutí lze podat u České správy sociálního zabezpečení, Křížová 25, 225 08 Praha 5 nebo u kterékoliv okresní správy sociálního zabezpečení písemné námitky, a to do 30 dnů ode dne následujícího po dni oznámení tohoto rozhodnutí. O námitkách rozhoduje Česká správa sociálního zabezpečení. Podané námitky nemají odkladný účinek, s výjimkou námitek podaných proti rozhodnutím vydaným podle § 116 odst. 2 věty druhé, § 118a odst. 1 až 3, § 118b a § 118c zákona č. 582/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a § 64 odst. 2 a 5 zákona č. 155/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Za správnost vyhotovení:

Štrobáňová Galina

Za oddělení: 426

Vedoucí: Mgr. Lucie Kopetzká

E Tabulky údajů o invalidním důchodu

Údaje o počtu osob (muži/ženy) v Jihomoravském kraji a v okrese Vyškov. Údaje o výši invalidního důchodu ve všech stupních v Jihomoravském kraji a v okrese Vyškov.

2013 Muži	I. stupeň ID	II. stupeň ID	III. stupeň ID
Kraj	11154	4634	12279
<i>Výše důchodu (v Kč)</i>	6264	6990	10628
Okres	743	381	804
<i>Výše důchodu (v Kč)</i>	6219	6899	10615

2013 Ženy	I. stupeň ID	II. stupeň ID	III. stupeň ID
Kraj	11123	3971	10577
<i>Výše důchodu (v Kč)</i>	5691	6377	9724
Okres	706	275	618
<i>Výše důchodu (v Kč)</i>	5568	6313	9512

2014 Muži	I. stupeň ID	II. stupeň ID	III. stupeň ID
Kraj	11140	4679	11835
<i>Výše důchodu (v Kč)</i>	6183	6977	10627
Okres	757	391	787
<i>Výše důchodu (v Kč)</i>	6119	6881	10626

2014 Ženy	I. stupeň ID	II. stupeň ID	III. stupeň ID
Kraj	11331	4152	10344
<i>Výše důchodu (v Kč)</i>	5631	6363	9775
Okres	734	289	615
<i>Výše důchodu (v Kč)</i>	5497	6317	9658

2015 Muži	I. stupeň ID	II. stupeň ID	III. stupeň ID
Kraj	11020	4 764	11567
<i>Výše důchodu (v Kč)</i>	6217	7072	10752
Okres	749	391	780
<i>Výše důchodu (v Kč)</i>	6130	7053	10738

2015 Ženy	I. stupeň ID	II. stupeň ID	III. stupeň ID
Kraj	11381	4349	10113
<i>Výše důchodu (v Kč)</i>	5667	6457	9962
Okres	756	291	609
<i>Výše důchodu (v Kč)</i>	5560	6432	9834

Informace jsou čerpány z webu České správy sociálního zabezpečení a z Českého statistického úřadu. Odkazy jsou uvedeny v elektronických zdrojích.